

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra společenských věd

Bakalářská práce

Ondřej Kněžour

Společenské vědy se zaměřením na vzdělávání

**Rozdělení české společnosti dle kulturních dimenzí Geerta
Hofstedeho**

Olomouc 2024

Vedoucí práce: Mgr. Markéta Šemberová, Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci s názvem „Rozdělení české společnosti dle kulturních dimenzí Geerta Hofstedeho“ vypracoval samostatně, pod odborným dohledem Mgr. Markéty Šemberové, Ph.D. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne

Ondřej Kněžour

Poděkování:

Rád bych poděkoval paní Mgr. Markétě Šemberové, Ph.D. za odborné vedení bakalářské práce, cenné rady a připomínky. Dále děkuji rodině za podporu během psaní bakalářské práce a celého studia.

Obsah

ÚVOD.....	6
TEORETICKÁ ČÁST.....	7
1 Kultura a její definice	7
1.1 Historické vymezení pojmu kultura	7
1.1.1 Chápání pojmu kultura po 17. století.....	7
1.2 Kultura v novodobém pojetí	8
1.2.1 Definice kultury z pohledu antropologie	9
1.2.2 Definice kultury z pohledu sociologie.....	11
1.2.3 Definice kultury z pohledu psychologie	12
1.2.4 Pojetí kultury dle Geerta Hofstedeho	14
2 Kulturní dimenze	16
2.1 Definice kulturní dimenze dle Hofstedeho.....	16
2.1.1 Výzkum pro IBM	16
2.1.2 Další vývoj teorie kulturních dimenzí	17
2.2 Vzdálenost moci	18
2.3 Individualismus vs. kolektivismus	19
2.4 Maskulinita vs. feminita	20
2.5 Vyhýbání se nejistotě	21
2.6 Dlouhodobá vs. krátkodobá orientace	22
2.7 Požitkářství vs. zdrženlivost.....	24
2.8 Další známé kulturní typologie	25
2.8.1 Triandisovy kulturní syndromy	25
2.8.2 Trompenaarsovy dimenze kultury.....	26
2.8.3 Fiskeho formy sociální reality	27
2.8.4 Zhodnocení jednotlivých typologií.....	28
3 Kritika teorie kulturních dimenzí	31

3.1	Kritika teorie kulturních dimenzí dle Nolana Weila	31
3.2	Kritika teorie kulturních dimenzí dle Michaela Minkova a Anneli Kassy	32
	EMPIRICKÁ ČÁST	34
4	Kvantitativní výzkum	34
5	Cíle a hypotézy výzkumného šetření	35
6	Výzkumný vzorek	36
7	Výzkumný nástroj, jeho distribuce a průběh šetření	37
8	Analýza dat	41
9	Hlavní výstupy z celé analýzy	52
9.1	Jaké jsou proporce Hofstedeho jednotlivých kulturních dimenzí v české společnosti? 52	
9.2	Vyskytují se mezi respondenty určitých demografických kategorií skupiny, mezi kterými jsou statisticky významné rozdíly?	52
9.2.1	Statisticky významné generační rozdíly	52
9.2.2	Statisticky významné rozdíly v pohlaví	53
9.2.3	Statisticky významné rozdíly v nejvyšším dosaženém vzdělání	53
9.2.4	Statisticky významné rozdíly mezi studujícími a nestudujícími	53
9.3	Shrnutí výsledků z analýzy	54
	ZÁVĚR	55
	POUŽITÁ LITERATURA	56
	SEZNAM OBRÁZKŮ	61
	SEZNAM TABULEK	62
	SEZNAM GRAFŮ	63
	SEZNAM PŘÍLOH	64

ÚVOD

V dnešní globalizované společnosti, kde interakce mezi různými kulturami jsou stále běžnější, je porozumění kulturním rozdílům nezbytné pro úspěšnou komunikaci a spolupráci mezi lidmi z různých kulturních prostředí. Geert Hofstede, renomovaný nizozemský psycholog a odborník na oblast interkulturní komunikace, přispěl k této problematice svou teorií kulturních dimenzí, která se stala jedním z nejpoužívanějších rámců pro analýzu a porozumění kulturním rozdílům po celém světě.

Tato bakalářská práce se zabývá analýzou kulturních dimenzí v kontextu české společnosti s využitím Hofstedeho teorie. Cílem práce je prozkoumat a porozumět kulturním vzorcům a preferencím v české společnosti a identifikovat případné statisticky významné rozdíly mezi různými demografickými skupinami obyvatelstva.

Teoretická část práce se zaměřuje na definici pojmu kultura a jeho historický vývoj, s důrazem na novodobé pojetí kultury a různé definice z pohledu antropologie, sociologie, psychologie a Hofstedeho samotného. Dále jsou v práci podrobně rozebrány jednotlivé kulturní dimenze dle Hofstedeho teorie, včetně jejich definic, historie výzkumu a kritiky.

Empirická část práce se zaměřuje na kvantitativní výzkum provedený pomocí dotazníkového šetření. Cílem výzkumu je získat data o preferencích kulturních dimenzí respondentů v české společnosti a analyzovat případné rozdíly mezi různými demografickými skupinami, jako jsou věk, pohlaví, vzdělání a zaměstnání. Po provedení analýzy dat jsou prezentovány hlavní výsledky a diskutovány jejich implikace pro porozumění kulturních rozdílů v české společnosti.

Celkově je tato bakalářská práce zaměřena na zkoumání a porozumění kulturním dimenzím v české společnosti z pohledu Hofstedeho teorie. Doufáme, že práce přinese nové poznatky a přispěje k hlubšímu porozumění kulturních rozdílů v kontextu moderní společnosti.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Kultura a její definice

Abychom byli schopni proniknout do tématu kulturních dimenzí, musíme se nejdříve zaměřit na samotný pojem slova kultura. Nejprve se budeme zabývat původem tohoto slova a poté se zaměříme na jednotlivá pojetí z pohledů autorů různých vědních oborů.

1.1 Historické vymezení pojmu kultura

Původ slova kultura vychází z antické latiny ze slov *colo*, popřípadě *cultus*, tento termín byl spojován s obděláváním půdy, tedy pěstováním. Poněkud jiný význam, podobnější tomu dnešnímu, dal za vznik římský filozof Marcus Tullius Cicero, který ve svém díle *Tusculanae disputationes ad Marcum Brutum*, pojmenoval filozofii kulturou ducha – *cultura animi autem philosophia est*. Tím dal základ pro pojetí tohoto slova jako pro charakteristicky lidskou vlastnost. Také je zřejmé, že toto pojetí kultury již od samého začátku označovalo aktivní lidskou činnost, jak kultivaci člověka – *cultura animi*, tak i přírody – *agri cultura*. (Soukup, 2011)

Během období středověku se výraz kultura, v rozsahu jako kultivace těla, nepoužíval, a když už, tak v silném mystickém kontextu. (Petrušek, 1996)

1.1.1 Chápání pojmu kultura po 17. století

Bodem zlomu pro chápání slova kultura je spis německého právního teoretika, ekonoma a historika Samuela von Pufendorfa, který v díle „Osm knih o právu přirozeném a právu národů“, striktně vymezil kulturu vůči přírodě. (Soukup, 2011)

„Pufendorf zahrnul do kultury všechny lidské výtvořky a společenské instituce – jazyk, vědu, morálku, zvyky, odívání i bydlení. V centru vědeckého zájmu tedy již není pouze problematika kultivace schopnosti člověka, ale také rozsáhlá oblast produktů lidské činnosti.“ (Soukup, 2011, s. 18)

Během 18. století byl pojem germanizován (*Cultur*) a začal se rozšiřovat do tvorby osvícenských filozofů a historiků. Pojem kultura už byl v té době chápán poměrně ustáleně a to jako oblast lidské existence, která je protikladem k přírodě. Toto pojetí kultury, které zdůrazňuje zdokonalování lidských potřeb, se rozvíjelo na konci 18. století u německých historiků a v jejich dílech. Prvním z nich byl berlínský historik Karl Franz von Irwing se svým dílem *Zkušenosti a poznatky o lidstvu*. Irwing chápe kulturu jako rozvoj lidských schopností, kultivaci člověka

a stupeň lidské dokonalosti (*Volkommenheit*), která je typicky lidská. Člověk by se díky tomu měl odpoutat od svého přírodního stavu. Na konci 18. století se objevuje koncepce kultury v podobném smyslu, jako jí chápeme dnes. Německý filozof a historik Johan Gottfried Herder vytvořil koncept, kdy kulturou člověk nahrazuje své fyzické nedostatky a popisuje ji jako lidský nástroj k adaptaci k prostředí. Významnou úlohu zde zastává tradice, která se projevuje předáváním dosažených výsledků. „Podle Herdera mezi atributy lidství patří písmo, tradice, náboženství, zákony, právo, vzdělání, umění, obydlí, oděv a velká flexibilita ve způsobu života.“ (Soukup, 2011, s. 19) Herderova koncepce kultury tedy významně ovlivnila myšlení v oblasti humanitních věd a dodnes je základním kamenem pro porozumění vývoji lidské společnosti.

1.2 Kultura v novodobém pojetí

Soukup (2018) uvádí, že rok 1871, kdy vydal E. B. Tylor knihu s názvem „Primitivní kultura“, můžeme považovat jako datum vzniku novodobého vědeckého pojmu kultura, kdy nás Tylor na začátku své knihy v první větě seznamuje se svou definicí tohoto pojmu. Definici dle Tylora si více přiblížíme v jedné z následujících kapitol. Soukup (2018) také zmiňuje význam slovníků, které hrály ve 20. století významnou roli v určování významů slov. Proto bychom chtěli zmínit definici slova kultura z Cambridge Dictionary, který definuje kulturu jako: „*způsob života, zejména obecné zvyky a víra určité skupiny lidí v určité době.*“ (Cambridge Dictionary, 2024)

Soukup (2004) tvrdí, že v současnosti převládají v odborné literatuře tři základní přístupy k vymezení pojmu kultura:

- a) Tradiční **axiologické pojetí** je především hodnotícím. Rozsah kulturu omezuje pouze na oblast pozitivních hodnot, které rozvíjí člověka a lidskou společnost. Tudiž zahrnuje oblasti jako je nejen umění, věda a literatura, ale i ušlechtilé a pokrokové ideje.
- b) Globální **antropologické pojetí** už nezahrnuje pouze pozitivní hodnoty, ale i nadbiologické prostředky, díky kterým se člověk adaptuje vnějšímu prostředí. Toto pojetí už neplní hodnotící funkci, a proto je možné charakterizovat a klasifikovat různá společenství v čase a prostoru podle jejich specifických kulturních prvků. To umožňuje provádět komparativní výzkum sociokulturních systémů v daném čase a prostoru.
- c) **Redukcionistické pojetí** se snaží omezit rozsah tohoto pojmu pouze na určitou část sociokulturní reality. Tato snaha je charakteristická pro směry kognitivní a symbolické

antropologie. Naproti globálnímu pojetí kultury jsou především sémiotické přístupy, které redukuje tento pojem na systémy znaků a symbolů.

Nyní bychom se zaměřili na komparaci definic z pohledu tří vědních oborů, které měly na utváření definice největší vliv, jsou jimi antropologie, sociologie a psychologie. Z každého pohledu jsou zdůrazňovány a vyzdvihovány jiné prvky, které jsou danému vědnímu oboru bližší.

1.2.1 Definice kultury z pohledu antropologie

Definice kultury z antropologického pohledu poskytuje hluboký a komplexní vhled do toho, jak lidé vnímají a formují svět kolem sebe. Antropologie se zaměřuje na studium kultury v různých společnostech a jejích proměnách v čase, což přináší unikátní perspektivu na to, jak jsou hodnoty, normy a tradice zakotveny v každodenním životě jednotlivců.

Edward Burnett Tylor je díky svým pracím „Primitivní kultura“ (1871) a „Antropologie“ (1881) považován za zakladatele a představitele kulturní evoluční antropologie. Taylor také spoluvytvořil a zastával model unilineární kulturní evoluce. Hroníková (2017) popisuje unilineární evoluci jako několik stádií vývoje lidské společnosti, kterými si společnost musí projít. Konkrétně to jsou – divoštství, barbarství a civilizace. Tylor zastával názor, že všechny kulturní inovace, včetně náboženství, se vyvíjejí, ale některé kulturní praktiky, jako je například podání ruky, zůstávají zachovány i přes ztrátu jejich původního významu. V jeho díle „Primitivní kultura“ Tylor nastínil všechny jeho ideje, do první odbornou veřejností uznávané definice kultury: „*Kultura neboli civilizace je komplexní celek, zahrnující poznání, víru, umění, morálku, zákony, obyčeje a ostatní způsobilosti a zvyklosti, získané člověkem jako členem společnosti.*“ (Geist, 1993, s. 199) Tato definice je dle Tylora, považována za jednu z nejvíce srozumitelných a také nejvíce užívaných definic.

Dle D'Andradeho (1995) se v nejobecnějším slova smyslu pojem „kultura“ vztahuje na společensky zděděný soubor dějin lidských úspěchů, který slouží jako zdroj pro současný život společnosti skupiny, za kterou jsou obvykle považováni obyvatelé země nebo regionu.

Clifford Geertz je považován za jednoho z nejvýznamnějších představitelů symbolické antropologie. Geertz svou teorii kultury nestaví na konkrétním vzoru chování, ale popisuje ji více jako soubor pravidel nebo instrukcí.

„Pojetí kultury, které já zastávám (...) je v podstatě sémiotického charakteru. Domnívaje se, společně s Maxem Weberem, že člověk je zvíře zavěšené do pavučiny významů, kterou si

samo upředlo, považuji kulturu za tyto pavučiny a její analýzu tudíž nikoli za experimentální vědu pátrající po zákonu, ale za vědu interpretativní, pátrající po významu. To, co hledám, je vysvětlení, interpretuji sociální projevy, jež jsou na povrchu záhadné.“ (Geertz, 2000, s. 14–15) Geertz tak představuje kulturu jako systém symbolických významů, které formují lidské chování a myšlení. Jeho přístup k analýze kultury je spíše hermeneutický než experimentální.

Významy se v jeho teorii seskupují do tzv. symbolických systémů či kulturních vzorců. *„Právě prostřednictvím kulturních vzorců, uspořádaných shluků významotvorných symbolů, chápe člověk události, které prožívá.*“ (Geertz, 2000, s. 401). Symbolická antropologie se zaobírá především významy a tím, jakým způsobem jsou symboly předávány v rámci sociální interakce. Symboly jsou tedy hlavním zdrojem informací a jsou objektivním obrazem dané kultury. *„Kultura, tento hraný dokument, je tedy veřejná, jako karikující mrknutí nebo předstíraná krádež ovčího stáda. Přestože je ideální, neexistuje v něčím mozku; přestože je nefyzická, není tajuplnou entitou.*“ (Geertz, 2000, s. 20) Veřejnou kulturou popisuje Geertz to, že kultura je hmatatelná, není pouze v něčím mozku a je objektivní. Za symboly můžeme považovat například v Židovské kultuře Davidovu hvězdu. V barvách to může být modrá pro námořníky či zlatá jako symbol bohatství. Z říše zvířat to může být lev jako symbol odvahy a statečnosti nebo had jako symbol medicíny či podlosti.

„Nejvýznamnější třídou symbolických systémů jsou ale slova, která příslušníkům rodu Homo umožňují třídít a klasifikovat svět. Jejich prostřednictvím člověk vnáší řád do vnější reality a dodává jí řád a smysl. Symbolické systémy tak určují naše pojetí světa a umožňují nám orientaci v přírodní a sociokulturní realitě.“ (Soukup, 2000, str. 181) Symbolická antropologie tedy zdůrazňuje klíčovou roli symbolů v procesu vnímání a interpretace reality, přičemž slova jako nejvýznamnější třída symbolických systémů umožňují člověku organizovat a porozumět světu kolem sebe. Tyto symbolické systémy jsou tak základem našeho chápání jak přírodního, tak sociokulturního prostředí.

Hrabáková (2013, s. 7) z pohledu evoluční antropologie říká, že: *„Kultura je soubor mimobiologických, typicky lidských prostředků přizpůsobení člověka jeho prostředí, tedy přírodě.*“ Přirovnává člověka k živočichovi, který nebyl vybaven od přírody dostatečnými ochrannými prostředky, jako je například hustý kožich pro přežití v tvrdých povětrnostních podmínkách, drápy pro úspěšné lovení zvěře či krunýř na obranu před predátory. I přes všechna tato znevýhodnění byl člověk schopný přežít miliony let. Poukazuje také na to, že člověk získal

nespornou výhodou tím, že se jako první bipední hominid zbavil potřeby využívat k pohybu 4 končetiny a díky tomu získal přední končetiny k vykonávání stále citlivějších a přesnějších úkonů. Tím tak získal člověk možnost nahradit biologické nedostatky použitím mimobiologických a to hlavně nástrojů, které si byl schopen zhotovit. Tedy když mu příroda nenadělila kožich, člověk si ho vytvořil pomocí kožešin a drápy nahradil pazourkovým nožem.

Studium kultury z antropologické perspektivy umožňuje porozumět kulturním rozdílům a podobnostem, což je klíčové pro pochopení lidského chování a vzájemných vztahů. Antropologové zdůrazňují kontext a relativitu kultury, což znamená, že neexistuje univerzální norma, ale že každá kultura je jedinečná a může být plně pochopena pouze ve svém specifickém kontextu.

1.2.2 Definice kultury z pohledu sociologie

Definovat kulturu z pohledu sociologie přináší perspektivu, která klade důraz na vzájemné vztahy mezi jednotlivci a společností, a jak tyto vztahy formují a jsou formovány kulturními prvky. Sociologie zkoumá kulturu jako klíčový prvek sociálního života a může poskytnout hlubší porozumění dynamiky, která spojuje jednotlivce v rámci společnosti.

Pokud nahlédneme do „Slovníku sociologických pojmů“ od Jandourka (2012, s. 627), nalezneme zde definici pojmu kultura jako: „*Souhrn životních forem, hodnotových představ a životních podmínek lidí žijících v určité době na nějakém území.*“ Jandourek vzápětí zmiňuje, že pojem kultura nemá pouze tento význam, ale i další. Pojem kultura může být využit v užším významu vysoké kultury, jako může být významné umělecké dílo nebo jiný kulturně hodnotný výtvar civilizace. Urban (2022, s. 85) uvádí, že: „*Kultura jako celek představuje kolektivní a kontinuální produkt společnosti, jehož jednotlivé prvky jsou jejím členům společné. Stejně jako není člověk nikdy hotovou bytostí, tak ani kultura není nikdy hotovým projektem. Je permanentně aktualizována. Dynamická.*“ Tato kultura zůstává živou a neustále se proměňující součástí lidské existence.

V rámci sociologie musíme zmínit vznik sociologie kultury, která poprvé vyvstala v povědomí ve Výmarské republice, kdy němečtí sociologové, jako byl například Alfred Weber, používali termín *Kultursoziologie*, tedy kulturní sociologie. Jedním z nejvlivnějších sociologů kultury byl německý sociolog a filozof Georg Simmel. Ten se staví k definici kultury spíše z filozofického hlediska. Simmel (1968) kulturu popsal jako: „*Cestu, která vede od uzavřené jednoty přes rozvinutou mnohost k rozvinuté jednotě.*“ (Architecture in the Anthropocene: The Notre-Dame de Paris Fire and the 'Force' of 'Culture', 2021) Touto definicí

chtěl Simmel poukázat na to, že lidé spoléhají na „kulturu“ jako na to, co je žene kupředu, aby se mohli „rozvinout“ jako subjekt.

Dalším významným autorem na poli sociologie a definování kultury je Émile Durkheim, který je díky svým publikacím „Sebevražda: sociologická studie“ (1897) a „Sociologie a filozofie“ (1924) řazen mezi zakladatele moderní sociologie. Durkheim (2002, s. 24) popisuje člověka, jako „dvojího“: „*Obsahuje dvě bytosti: individuální, vyrůstající z organismu, čímž je okruh její působnosti úzce vymezen, a sociální, představující nejvyšší hodnotu intelektuálního a morálního řádu.*“ Durkheim tím říká, že člověk může být opravdu člověkem, pokud je členem společnosti. Z Durkheimova pohledu lze kulturu chápat jako systém sdílených hodnot, normativních vzorů a víry, které spojují jednotlivce ve společnosti. Kultura podle Durkheima hraje klíčovou roli při formování kolektivního vědomí, což je soubor sdílených představ a hodnot, které spojují členy společnosti. „*Kdyby idea společnosti v lidském vědomí vyhasla, kdyby víra, tradice a aspirace společenství přestaly být zakoušeny a sdíleny jejími členy, společnost by zemřela,*“ říká Durkheim (2002, s. 378). Durkheim také zdůrazňoval, že toto kolektivní vědomí je nezbytné pro udržení sociální soudržnosti a stability.

Sociologický přístup k definici kultury nabízí hlubší pohled na interakce mezi kulturou a společností. Pomáhá nám pochopit, jak kultura formuje společenské vztahy, normy a struktury. Studium kultury z pohledu sociologie poskytuje nejenom teoretický rámec, ale i nástroje pro zkoumání konkrétních sociálních jevů spojených s kulturními prvky a jejich vlivem na společnost jako celek.

1.2.3 Definice kultury z pohledu psychologie

Z psychologické perspektivy definice kultury poskytuje vhled do toho, jak kulturní faktory ovlivňují myšlení, chování a emoční prožívání jednotlivců. Psychologie se zaměřuje na vnitřní mentální procesy a jednotlivce jako subjekty kulturních vlivů, což přináší několik důležitých důvodů pro volbu psychologického pohledu na definici kultury. Psychologie se soustředí na individuální perspektivu a vnitřní zážitky jedince. Studium kultury z psychologického hlediska umožňuje porozumět, jak kulturní normy, hodnoty a očekávání pronikají do mentálních reprezentací jednotlivce. Zároveň se zkoumá, jak jedinec interpretuje a reaguje na kulturní podněty, což přináší hlubší pochopení vztahu mezi kulturou a psychickým životem člověka.

Jedním z nejdůležitějších autorů, kteří se zabývali kulturou v rámci psychologie, je Harry Charalambos Triandis, který je považován za průkopníka v oblasti interkulturní

psychologie. Jeho výzkum se zaměřoval na kognitivní aspekty postojů, norem, rolí a hodnot v různých kulturách. Triandis (1994) popisuje kulturu jako: „*soubor objektivních a subjektivních prvků vytvořených lidmi, které v minulosti zvyšovaly pravděpodobnost přežití a přinášely účastníkům uspokojení v ekologických výklenkách, a tak se stala sdílenou mezi těmi, kteří spolu mohli komunikovat, protože měli společný jazyk a žili ve stejném čase a na stejném místě.*“ Triandis tedy pohlíží na kulturu jako na soubor prvků, které historicky přispěly k přežití a uspokojení lidí v různých ekologických podmínkách, zdůrazňuje její sdílený charakter mezi jedinci sdílejícími jazyk a časový i prostorový kontext.

Naproti tomu kulturní psychoanalytik a antropolog Richard Shweder, který ve své práci „*Cultural psychology – what is it?*“, vymezuje rozdíly právě mezi interkulturní psychologií a kulturní psychoanalýzou, popisuje kulturu jako něco neodlučitelného od psychiky (psyché). Shweder (1990) chápe kulturu jako strukturovaný rámeček, který vede jednotlivce a který má prvky zděděné nebo převzaté z jejich minulosti. Takovýto rámeček se dotýká jak jednotlivců, společnosti, tak i prostředí. Je to odraz světa, který má existenční záměr. Tento záměrný svět se skládá z pojmů, hodnocení, soudů, cílů a dalších mentálních reprezentací, které jsou již zakotveny ve společensky zděděných institucích, praktikách, artefaktech, technologiích, uměleckých formách, textech a dalších formách komunikace.

Další možnou definicí z pohledu psychologie může být psychologický slovník Americké psychologické asociace APA, který definuje kulturu jako:

„Hodnoty, víra, jazyk, rituály, tradice a další způsoby chování, které se v rámci sociální skupiny předávají z generace na generaci. Široké definice zahrnují jakoukoli sociálně definovatelnou skupinu s vlastním souborem hodnot, chování a přesvědčení. Podle toho mohou kulturní skupiny zahrnovat skupiny založené na společných identitách, jako je etnická příslušnost (např. američtí Němci, Černonožci, alžírští Američané), pohlaví/gender (např. ženy, muži, transgender, osoby bez rozdílu pohlaví), sexuální orientace (např. gayové, lesby, bisexuálové) a socioekonomická třída (např. chudí, dělníci, střední třída, bohatí).“ (APA, 2024)

Japonsko-americký sociální psycholog Shinobu Kitayama, který se zaměřuje na kulturní psychologii s důrazem na studium sebeuvědomění, motivací a vnímání osobní identity v různých kulturních kontextech, uvádí v knize „*Handbook of Cultural Psychology*“ (Kitayama, 2007, str. 10) podkapitolu s názvem „*Jaká definice kultury je pro psychologii nejvhodnější.*“ Kitayama (2007) zde popisuje problematiku definice

pro psychologii. Poukazuje na to, že v rámci výzkumů v sociokulturní psychologii docházelo k zaměření se spíše na psychologické aspekty a docházelo k opomíjení důkladného zkoumání zákonitostí nebo provázanosti sociokulturních prvků. Namísto hlubšího zkoumání sociokulturních aspektů nebo procesu vzájemné konstituce měli výzkumníci tendenci zjednodušovat svá zjištění kategorizací jedinců do skupin. Kytayama (2007, s. 11) představuje tyto skupiny jako: „*individualisty a kolektivisty, lidé závislé a vzájemně nezávislé, nebo lidi západního bloku a lidi východního bloku.*“ Kritika zde spočívá v tom, že tento přístup klade důraz na vnitřní atributy či rysy jednotlivců a opomíjí složitou souhru mezi jednotlivcem a jeho kulturním kontextem. Kytayama (2007) naznačuje potřebu diferencovanějšího chápání, které zohledňuje dynamický vztah mezi jednotlivci a jejich kulturním prostředím.

Dalším a pro mou práci nejvýznamnějším autorem z pohledu psychologie je Geert Hofstede. Hofstedeho přístup je široce uznáván v oblastech mezinárodního obchodu, managementu a mezilidských vztahů. Jeho kulturní dimenze se ukázaly jako užitečné nástroje pro interpretaci chování lidí ve specifických kulturních kontextech. Tato teorie pomáhá vytvářet rámec pro pochopení, proč se lidé chovají a komunikují odlišně v závislosti na kulturních pozadích. Při výzkumu Hofstedeho kulturních dimenzí je také možné využít široký základ empirických dat, které tato teorie podporuje. Hofstede (2010) provedl rozsáhlý průzkum, během kterého shromáždil data z různých zemí a kultur, což posiluje vědeckou důvěryhodnost jeho modelu. Teorie kulturních dimenzí dle Hofstedeho byla vybrána právě proto, jelikož poskytuje pevný základ pro zkoumání a porozumění kulturním odlišnostem, což je klíčové při výzkumu mezikulturních vztahů, interakcí a efektivního řízení v mezinárodním kontextu. Hofstede (2010) popisuje kulturu jako software mysli, avšak jeho definici věnujeme následující samostatnou podkapitolu.

Celkově vzato, psychologický přístup k definici kultury zdůrazňuje význam individuálních psychických procesů a vnitřního světa člověka v rámci kulturního prostředí. Studium kultury z psychologického hlediska nám umožňuje lépe porozumět, jak kulturní faktory formují mentální procesy, emoční prožívání a chování jednotlivců, což přispívá k celkovému pochopení role kultury v lidském životě.

1.2.4 Pojetí kultury dle Geerta Hofstedeho

Jak bylo již zmíněno, Hofstede (2010) pod pojmem kultura zdůrazňuje její roli jako souboru mentálních programů nebo softwaru mysli. Podle Hofstedeho si každý člověk nese vzorce myšlení, cítění a možného jednání, které se učí po celý život a které získává především

v raném dětství. Tyto vzorce se stávají mentálními programy, které utvářejí chování a reakce jedince. Hofstede zavádí termín „kultura“ jako obvyklé označení pro tento mentální software. Kultura je v tomto kontextu chápána jako „*kolektivní programování mysli, které odlišuje příslušníky jedné skupiny nebo kategorie lidí od ostatních.*“ (Hofstede, 2010, s. 6) Je naučená ze sociálního prostředí a skládá se z nepsaných pravidel, jimiž se řídí různé aspekty života, včetně každodenních činností, pozdravů, stravovacích návyků, citových projevů, osobního prostoru, intimních vztahů a hygieny.

Kultura je tedy vykreslena jako kolektivní jev sdílený s lidmi, kteří žijí nebo žili ve stejném sociálním prostředí, a tvoří základ určité společenské „hry“. Odlišuje se od lidské přirozenosti, která představuje univerzální úroveň v duševním softwaru člověka, zděděnou v genech a řídící základní psychické funkce. Kultura naproti tomu modifikuje způsob, jakým jedinci vyjadřují své vrozené pocity a chování.

2 Kulturní dimenze

Tato práce se zabývá praktickým využitím teorie kulturních dimenzí Geerta Hofstedeho, tudíž bychom měli hovořit původu jeho teorie, za jakým účelem vznikla. Hofstedeho teorii jsme si vybrali záměrně z toho důvodu, že jakožto budoucí učitelé budeme vést třídy, což bychom mohli připodobnit k vedení firem, a právě Hofstede se zaměřil svým výzkumem na firemní prostředí. Zaměříme se na definici termínu kulturní dimenze a uvedeme si zde i další dělení kulturních modelů podle různých autorů.

2.1 Definice kulturní dimenze dle Hofstedeho

Abychom jsme si mohli definovat, co je to kulturní dimenze dle Hofstedeho, musíme se nejprve zaměřit na to, za jakých okolností a proč právě vznikla Hofstedeho teorie. V první polovině 20. století byli sociologové přesvědčeni, že všechny společnosti, jak primitivní, tak i pokrokové, čelí stejným základním problémům, akorát odpovědi na tyto problémy se liší. Jako další krok k definování světových problémů, zde vystupují psycholog Daniel Levison a sociolog Alex Inkeles, kteří v roce 1954 publikovali rozsáhlou studii anglicky psané literatury, která se týkala národní kultury. Jakožto základní světové problémy, které mají důsledek na fungování společností, popsali následující: vztah k autoritě, sebepojetí – ve vztahu mezi jedincem a společností, sebepojetí v pohledu na maskulinitu a feminitu a způsoby, jakými řešíme konflikty, zahrnující kontrolování agrese a vyjadřování citů. (Hofstede, 2010)

2.1.1 Výzkum pro IBM

Po roce 1974 nizozemský sociolog a psycholog Geert Hofstede studoval obsáhlou masu dat hodnotových postojů u zaměstnanců z více jak 50 zemí světa. Tito lidé byli zaměstnanci mezinárodní firmy International Business Machines (IBM). Takovýto vzorek dat byl pro Hofstedeho výbornou příležitostí, jelikož se tyto lidé lišili pouze v národnosti, proto mohl zkoumat národnostní hodnotové postoje. Při zkoumání výsledků došel Hofstede k velmi podobnému závěru jako jeho předchůdci Levison a Inkeles, tedy že problémy se dají rozdělit do následujících skupin: sociální nerovnost, zahrnující vztah k autoritě, vztahy jedinců ke skupinám, koncept maskulinity a feminity: sociální a emocionální korelace, pokud se narodím jako dívka či chlapec, způsoby vypořádávání se s nejistotou a nejednoznačností, což bylo spojeno s kontrolováním agrese a vyjadřováním pocitů. Takovýto výzkum provedl Hofstede znovu v dalších formách a opět se stejnými výsledky. Tato data z výzkumu IBM tedy dle Hofstedeho reprezentují kulturní dimenze. „*Dimenze je aspekt kultury, který lze poměřovat s jinými kulturami.*“ (Hofstede, 2010, s. 31) Tyto první 4 dimenze Hofstede pojmenoval jako:

vzdálenost moci, kolektivismus vs. individualismus, feminita vs. maskulinita, a vyhýbání se nejistotě.

2.1.2 Další vývoj teorie kulturních dimenzí

Koncem 80. let spolupracoval Hofstede po vydání knihy „Culture's Consequences“ s Michaelem Harrisem Bondem z Čínské univerzity v Hongkongu. Bond a jeho kolegové porovnávali hodnoty studentů psychologie z deseti národnostních nebo etnických skupin v asijsko-pacifickém regionu pomocí upravené verze Rokeach Value Survey (RVS). Analýza odhalila čtyři významné dimenze, podobné těm, které byly zjištěny v Hofstedeho výzkumu pro IBM. Toto zjištění poskytlo silnou podporu pro univerzálnost těchto dimenzí, a to i přes použití odlišného materiálu a respondentů. Výzkumníci však připustili potenciální západní zkreslení svých průzkumů, protože jak dotazník IBM, tak RVS byly produktem západního myšlení. Aby to Michael Bond vyřešil, vytvořil za přispění čínských kolegů Chinese Value Survey (CVS). Výsledky CVS kopírovaly tři dimenze zjištěné v průzkumech IBM, ale čtvrtá dimenze nekorelovala. Hofstede tuto čtvrtou dimenzi označil jako *dlouhodobou vs. krátkodobou orientaci* a považoval ji za pátou univerzální dimenzi. (Hofstede, 2010)

World Values Survey (WVS) byl celosvětový výzkum, který probíhal v rozmezí let 1981–1983, zahrnoval více jak 360 otázek z oblastí jako jsou například ekologie, vzdělání, rodina, gender a sexualita, zdraví a nebo národ a společnost. Jelikož jeho výsledky byly veřejně dostupné, tak se do vyhodnocení pustil bulharský vědec Michael Minkov. Ten z výsledků vytvořil své vlastní tři dimenze: *výlučnost vs. univerzalizmus, požitkářství vs. zdrženlivost a monumentalismus vs. flexihumilita*. Jako výsledek svého snažení se připojil do týmu Geerta Hofstedeho a jeho manželky a společně zakomponovali novou šestou univerzální dimenzi do svého výzkumu, a to *požitkářství vs. zdrženlivost*. (Hofstede, 2011)

Vznik kulturních dimenzí klade základy pro hlubší porozumění rozmanitosti společností a jednotlivců na celém světě. Tyto dimenze, vycházející ze sociálních, historických a kulturních kontextů, tvoří jakési síť hodnot, postojů a chování, které formují charakter jednotlivých kultur. Každá kulturní dimenze nese v sobě unikátní prvky a ovlivňuje, jak lidé vnímají sami sebe, svět kolem sebe a své vzájemné vztahy.

V následujícím textu se zaměříme na důkladnější popis jednotlivých kulturních dimenzí, se specifickým zaměřením na využití jejich znalostí ve školním prostředí, abychom lépe porozuměli, jak se liší a jak mohou ovlivňovat mezikulturní interakce. Prostřednictvím tohoto

popisu budeme schopni hlouběji proniknout do kořenů různorodosti lidského chování a přispět k celkovému porozumění komplexnosti kulturních vzorců a hodnotových systémů.

2.2 Vzdálenost moci

První dimenzí je vzdálenost moci, která udává, do jaké míry méně mocní lidé, kteří jsou členy různých institucí a organizací v dané zemi, akceptují nerovnoměrné rozdělení moci. Vzdálenost moci reflektuje úroveň vztahů závislosti v dané zemi.

Ve společnostech s vysokým indexem vzdálenosti moci existuje značná závislost podřízených na autoritách. Lidé v takových kulturách častěji akceptují hierarchické struktury, v nichž se na ty, kdo mají moc, pohlíží s respektem a obavami. Ve vzdělávacím prostředí se to promítá do přístupu zaměřeného na učitele, kdy se od studentů očekává úcta, omezená nezávislost a upřednostňování rozhodování autoritativních osob. Země s velkou mocenskou vzdáleností, jako jsou země v Asii, východní Evropě, Latinské Americe, na Blízkém východě a v Africe, vykazují vzorce polarizace mezi závislostí a nezávislostí. (Hofstede, 2010)

Naopak společnosti s nízkým indexem vzdálenosti moci kladou důraz na rovnost a vzájemný respekt mezi autoritami a podřízenými. V těchto kulturách se jednotlivci častěji vzpírají autoritám, otevřeně vyjadřují nesouhlas a upřednostňují spolupráci při rozhodování. Vzdělávací systémy v zemích s malým mocenským odstupem, jako jsou severské národy, Nizozemsko a Německo, podporují přístupy zaměřené na studenty, kde se oceňuje nezávislost, kladení otázek a aktivní participace v hodinách. (Hofstede, 2010)

Dimenze vzdálenosti moci je dynamická a může ovlivňovat rodinnou dynamiku, vzdělávací systémy a společenské struktury. Hraje zásadní roli při utváření hodnot, chování a očekávání týkajících se autority a hierarchie v dané kultuře. (Hofstede, 2010)

Tab.1 Charakteristiky kultur dle indexu dimenze vzdálenosti moci

Nízký index vzdálenosti moci	Vysoký index vzdálenosti moci
Rodiče se chovají k dětem jako k rovnocenným	Rodiče vychovávají děti k poslušnosti
Školství se zaměřuje na střední školy	Školství se zaměřuje na vysoké školy
Podřízení očekávají, že při rozhodování budou také konzultováni	Podřízení očekávají, že se jim řekne, co mají udělat
Všichni by měli mít rovnocenná práva	Mocní mají privilegia

(Hofstede, 2010)

2.3 Individualismus vs. kolektivismus

Druhá Hofstedeho kulturní dimenze zahrnuje individualismus a kolektivismus, což jsou základní aspekty společenských hodnot a chování. Individualistické společnosti upřednostňují osobní nezávislost a sebevyjádření, zdůrazňují volné vazby mezi jednotlivci a důraz na osobní svobodu a výzvy. Naproti tomu kolektivistické společnosti upřednostňují skupinovou soudržnost a loajalitu, silné vztahy uvnitř skupiny a důraz na zájmy kolektivu před individuálními potřebami. Tyto dimenze jsou měřeny prostřednictvím faktorů, jako je význam osobního času, svobody a výzvy pro individualistické kultury, poté je to význam cvičení, fyzické zdatnosti a využívání dovedností pro kolektivistické kultury. (Hofstede, 2010)

V kolektivistických kulturách hraje ústřední roli rodina, přičemž je kladen velký důraz na širokou rodinu a smysl pro kolektivní závazky. Zásadní význam má sociální harmonie a udržování „tváře“, což vede k upřednostňování nepřímé komunikace a silné nechuti ke konfrontaci. V kolektivistických společnostech je navíc účelem vzdělávání připravit jedince na to, aby se stali přijatelnými členy skupiny, přičemž se klade důraz na tradici a jednorázový proces učení. Na tituly je v kolektivistických kulturách nahlíženo jako na vyznamenání, která poskytují společenské uznání a oprávnění stýkat se se skupinami s vyšším statusem. (Hofstede, 2010)

Individualistické kultury naopak upřednostňují osobní úspěch a nezávislost, kladou důraz na přímou komunikaci, otevřenou konfrontaci a slabší důraz na sociální harmonii. Vzdělávání v individualistických společnostech má za cíl připravit jedince na místo ve společnosti ostatních jedinců, klade důraz na zvládání nových situací a pozitivní postoj k novému a neznámému. Diplomy v individualistických kulturách nejen zlepšují ekonomickou hodnotu, ale také poskytují pocit osobního úspěchu a sebeúcty, spíše než aby primárně sloužily jako vstupenka ke společenskému uznání nebo ke sdružování se s osobami s vyšším statusem. (Hofstede, 2010)

Tab. 2 Charakteristika dimenze kolektivistických a individualistických kultur

Kolektivismus	Individualismus
Názory jsou předurčeny příslušností ke skupině	Očekává se, že každý bude mít svůj soukromý názor
Ideálem je vlastenectví	Ideálem je autonomie
Studenti se ve třídě vyjadřují pouze tehdy, když je to schváleno skupinou	Od studentů se očekává, že se ve třídě vyjádří individuálně
Smyslem vzdělávání je naučit se jak něco udělat	Účelem vzdělávání je naučit se, jak se učit

(Hofstede, 2010)

2.4 Maskulinita vs. feminita

Třetí dimenzí je maskulinita vs. feminita. Maskulinita je spojována s asertivitou, soutěživostí a zaměřením na materiální úspěch, zatímco feminita zahrnuje skromnost, něhu a zájem o kvalitu života. Tyto emocionální genderové role se v různých společnostech liší, přičemž některé kultury vykazují jasné rozdíly mezi mužskými a ženskými rysy, zatímco v jiných se pohlaví překrývají. (Hofstede, 2010)

Maskulinní kultury dávají přednost úspěchům mimo domov a zdůrazňují asertivitu a houževnatost v úsilí, jako je ekonomický úspěch a soutěživost. Země jako Spojené státy, Austrálie a Japonsko jsou považovány za maskulinní, se silným důrazem na rysy spojené s mužností. Femininní kultury naopak zdůrazňují vlastnosti jako je skromnost, něha a péče o vztahy a kvalitu života. Skandinávské země, jako je Švédsko a Norsko, a Nizozemsko jsou příkladem kultur s femininnější orientací. (Hofstede, 2010)

Kulturní dimenze maskulinity a feminity ovlivňují ve vzdělávacím prostředí výukové metody a chování studentů. Maskulinní kultury upřednostňují soutěživost a úspěch, zatímco femininní kultury kladou důraz na spolupráci a sociální přizpůsobení. Učitelé v maskulinních kulturách se zaměřují na akademické výsledky, zatímco učitelé ve femininních kulturách dávají přednost sociálním dovednostem. Žáci v maskulinních kulturách mají tendenci chlubit se úspěchy, zatímco žáci ve femininních kulturách individuální úspěch bagatelizují. Genderové role ovlivňují také volbu povolání, přičemž maskulinní kultury oceňují kariérní vyhlídky a ženské kultury kladou důraz na vnitřní zájem. Genderové rozdíly ve vnímání schopností dále přispívají k pracovní segregaci a ovlivňují genderové složení pedagogických pracovníků.

Kulturní normy nakonec utvářejí vzdělávací zkušenosti a kariérní dráhy a odrážejí širší společenské hodnoty a očekávání. (Hofstede, 2010)

Tab . 3 Charakteristika dimenze maskuliních a femininích kultur

Maskulinita	Feminita
Silnější tabu pro zobrazování mužské než ženské nahoty	Stejné normy pro zobrazování mužské i ženské nahoty
Homosexualita je považována za hrozbu pro společnost	Homosexualita je považována za součást života
Neúspěch ve škole je považován za selhání a ostudu	Neúspěch ve škole není považován za selhání
Soutěživé sporty jsou zahrnuty do výuky	Soutěživé sporty jsou zahrnuty mimo výuku

(Hofstede, 2010)

2.5 Vyhýbání se nejistotě

Čtvrtou dimenzí je vyhýbání se nejistotě. Hofstede zde porovnává dvě evropské země, Německo a Velkou Británii. Hofstede zmiňuje, že kulturní rozdíl mezi nimi je patrný právě v jejich přístupu k nejistotě. Ačkoli mají obě země podobnou velikost, jazyk a západoevropské kořeny, Němci upřednostňují dochvilnost jako společenskou normu, což je patrné i v jízdách řádech a hlášeníh vlaků. Tento důraz odráží nízkou toleranci k nejednoznačnosti a nepředvídatelnosti, což je v kontrastu s Brity, kteří vykazují vstřícnější přístup. Navzdory podobným výsledkům v dimenzi vzdálenosti moci a maskulinity spočívá klíčový rozdíl právě ve vyhýbání se nejistotě. Tato dimenze, převzatá ze sociologie organizace, zdůrazňuje různé společenské mechanismy pro zvládání nejistoty, včetně technologie, práva a náboženství. Kulturní hodnoty a mechanismy zvládání nejistoty jsou hluboce zakořeněné a formují kolektivní chování a vnímání ve společnosti. (Hofstede, 2010)

Hofstede tvrdí, že vyhýbání se nejistotě není stejné jako vyhýbání se riskování. Úzkost a stav neklidu bez konkrétního cíle se v různých kulturách liší a souvisí se společenskými faktory jako je počet sebevražd a alkoholismus. Hofstede zmiňuje studii Richarda Lynna, která označila Rakousko, Japonsko a Francii za země s vysokou mírou úzkosti, zatímco Nový Zéland, Velká Británie a Irsko dosáhly nižšího skóre. Kultury s vysokou mírou úzkosti mají tendenci k expresivitě a používají mechanismy, jako jsou například alko-večírky v Japonsku, které slouží k uvolnění napětí. Naopak kultury se slabým vyhýbáním se nejistotě stres internalizují, což může vést ke zdravotním problémům jako jsou srdeční choroby. Tyto rozdíly se projevují také

v osobnostních rysech, které ovlivňují vnímání zaneprázdněnosti, emoční expresivity a důvěry. Vyhýbání se nejistotě by však nemělo být zaměňováno s vyhýbáním se riziku; zatímco kultury vyhýbající se nejistotě se snaží snížit nejednoznačnost, mohou se zapojit do rizikového chování. (Hofstede, 2010)

V edukačním prostředí dávají kultury, které se silně vyhýbají nejistotě, jako například Německo, přednost strukturovanému učení s jasnými cíli a odměnami za správnost a oceňují učitele jako autoritativní odborníky. Naopak kultury se slabým vyhýbáním se nejistotě, jejichž příkladem je Velká Británie, dávají přednost otevřenému učení a oceňují originalitu a jednoduchý jazyk učitelů. V zemích s vysokou úrovní vyhýbání se nejistotě se studenti zdráhají intelektuálně nesouhlasit s učiteli, zatímco v zemích s nízkou úrovní vyhýbání se nejistotě mohou být neshody považovány za podnětné. Kromě toho se liší i přisuzování úspěchů, kdy žáci s vysokou úrovní vyhýbání se nejistotě přisuzují úspěch okolnostem a štěstím, zatímco žáci s nízkou úrovní vyhýbání se nejistotě jej přisuzují schopnostem. Tyto kulturní rozdíly v přístupu ke vzdělávání se rozšiřují z univerzit na základní a střední školy a ovlivňují roli rodičů, kteří jsou více zapojeni v zemích s nízkým vyhýbáním se nejistotě, ale méně konzultováni v zemích s vysokým indexem vyhýbání se nejistotě. (Hofstede, 2010)

Tab. 4 Charakteristika kultur na základě dimenze vyhýbání se nejistotě

Vysoký index vyhýbání se nejistotě	Nízký index vyhýbání se nejistotě
Co je odlišné, je nebezpečné	Co je odlišné, je zajímavé
Rodinný život je stresující	Rodinný život je pohodový
Učitelé by měli mít odpovědi na všechny otázky	Učitel může říct: „Já nevím“
Menší etnická tolerance	Vyšší etnická tolerance

(Hofstede, 2010)

2.6 Dlouhodobá vs. krátkodobá orientace

Pátou, a jako první později přidanou dimenzí, je dlouhodobá vs. krátkodobá orientace. Tu Hofstede popsal až na základě již výše zmíněného výzkumu CVS, který popsal zásadní rozdíly v testování západních a východních kultur. Hofstede ve své knize „Cultures and Organizations Software of the Mind Intercultural Cooperation and Its Importance for Survival“ začíná kapitolu popisem děje knihy „Sen o červeném domě“, která zachycuje podstatu podnikatelské kultury rozšířené v čínské společnosti. Tento podnikatelský duch

prostupuje celou společností a odráží přirozenou snahu o hospodářský pokrok a prosperitu. (Hofstede, 2010)

Konfuciánské učení, které je pro čínskou filozofii stěžejní, zdůrazňuje zásady společenské stability, rodinných vazeb, ctnostného chování a osobního rozvoje. Toto učení poskytuje morální rámec, který vede jednotlivce i společenství k harmonickému soužití a pokroku. Čínský průzkum hodnot (CVS) tyto dimenze dále osvětluje a odhaluje korelace mezi společenskými hodnotami a hospodářským růstem. Jednou z takových dimenzí zjištěných prostřednictvím CVS je dlouhodobá orientace, která zdůrazňuje vlastnosti jako je vytrvalost, šetrnost a úcta k tradicím. Tato dimenze odráží orientaci společnosti na budoucí odměny a pěstování ctností nezbytných pro trvalý pokrok a stabilitu. (Hofstede, 2010)

Dlouhodobá orientace představuje orientaci společnosti na budoucí odměny a pěstování ctností nezbytných pro trvalý pokrok a stabilitu. Tato dimenze zahrnuje hodnoty, jako jsou vytrvalost, šetrnost, úcta k tradicím a šetrnost. Společnosti s vysokým indexem dlouhodobé orientace, jako jsou například Čína, Taiwan a Japonsko, upřednostňují odložené uspokojení a dlouhodobé plánování a zdůrazňují význam vytrvalosti a obezřetného zacházení s financemi. Naproti tomu společnosti s krátkodobou orientací, jako jsou africké země či Velká Británie a Spojené Státy Americké, kladou větší důraz na okamžité odměny a společenské konvence a vyvažování krátkodobých přání s tradičními hodnotami. V konečném důsledku slouží dlouhodobá vs. krátkodobá orientace jako objektiv, kterým lze pochopit přístup společnosti k ekonomickému rozvoji, sociální soudržnosti a chování jednotlivců. (Hofstede, 2010)

Tab. 5 Charakteristika dimenze dlouhodobě a krátkodobě orientovaných kultur

Dlouhodobá orientace	Krátkodobá orientace
Stáří je obdobím štěstí, ale začíná brzy	Stáří je obdobím neštěstí, ale začíná pozdě
Šetření a rozvaha při hospodaření s penězi	Společenský tlak na utrácení peněz
Lepší výsledky čtrnáctiletých v matematice a přírodních vědách díky usilovnější práci	Slabší výsledky čtrnáctiletých v matematice a přírodních vědách v důsledku menšího úsilí
Důraz na znalosti a vzdělání	Důraz na „selský rozum“

(Hofstede, 2010)

2.7 Požitkářství vs. zdrženlivost

Šestou a také poslední nově přidanou dimenzí, na jejímž vytvoření se podílel Minkov, je požitkářství vs. zdrženlivost. Dimenze požitkářství versus zdrženlivost je definována jako tendence umožnit relativně volné uspokojování základních a přirozených lidských tužeb spojených s užíváním si života a zábavou, přičemž požitkářské společnosti se vyznačují vnímáním, že člověk může jednat, jak se mu zlíbí, utrácet peníze a oddávat se volnočasovým a zábavným aktivitám s přáteli nebo sám. Na druhé straně zdrženlivé společnosti se vyznačují vnímáním, že jednání člověka je omezováno různými společenskými normami a zákazy, a pocitem, že užívání si volnočasových aktivit, utrácení a další podobné druhy požitkářství jsou poněkud nesprávné. (Hofstede, 2010)

V požitkářských společnostech, jako jsou země jižní Ameriky a severské země, se pravděpodobně vyskytuje více extrovertních osob a méně osob projevujících neuroticismus. Jsou také spojovány s vyšším procentem velmi šťastných lidí, vnímáním osobní kontroly nad životem, vyšším významem volného času a optimističtějším pohledem na budoucnost. Požitkářské kultury se vyznačují sklonem k volnému uspokojování přirozených lidských přání spojených s radostí a zábavou a pozitivně korelují s životní spokojeností, optimismem a subjektivním zdravím. Požitkářské společnosti si navíc častěji pamatují pozitivní emoce a mají vyšší porodnost. (Hofstede, 2010)

Naopak zdrženlivé společnosti, převážně země bývalého „východního bloku“, se vyznačují morální disciplínou, cynismem a neurotičtějšími osobnostmi. Méně často si pamatují pozitivní emoce, mají nižší procento lidí, kteří se cítí zdraví, a vykazují více pesimismu. Zdrženlivost je také spojena s nižší porodností a vyšší úmrtností na kardiovaskulární choroby. Tyto společnosti zachovávají silné hodnoty skupinové organizace, formálnosti, stálosti, trvanlivosti a solidarity a vážněji dbají na svou restriktivitu, o čemž svědčí vyšší počet policistů na obyvatele a přísnější sexuální normy. (Hofstede, 2010)

Tab. 6 Charakteristika dimenze požitkářských a zdrženlivých kultur

Požitkářství	Zdrženlivost
Úsměv jako norma	Úsměv je považován za podezřelý
Více optimismu	Více pesimismu
Vyšší význam přátel	Nižší význam přátel
V bohatých zemích jsou méně striktní sexuální normy	V bohatých zemích jsou více striktní sexuální normy

(Hofstede, 2010)

2.8 Další známé kulturní typologie

Při zkoumání kultury existuje řada různých typologií a přístupů. Mezi ty nejznámější a nejvíce používané patří právě teorie kulturních dimenzí podle Hofstedeho. Tento přístup byl vybrán z několika důvodů. Hofstedeho teorie poskytuje systematický a ucelený přístup k porozumění kulturním rozdílům mezi společnostmi. Jeho model obsahuje konkrétní dimenze, které umožňují strukturovaně zkoumat různé aspekty kultury. Hofstedeho přístup je široce uznáván a aplikován v mnoha oblastech, jako jsou mezinárodní vztahy, obchod a management, což zvyšuje jeho relevanci a užitečnost. Hofstedeho model je podložen rozsáhlým empirickým výzkumem, který poskytuje pevný základ pro jeho použití a interpretaci v praxi. Tyto faktory z něj činí vhodnou volbu pro studium kulturních rozdílů a interakcí mezi různými společnostmi. Hofstede však nebyl jediným vědcem, který popsal určitou typologii kultur. V dalších odstavcích si představíme tři další významné kulturní typologie.

2.8.1 Triandisovy kulturní syndromy

Jako jedné z nejpodstatnějších typologií, bychom se měli věnovat, v kapitole 1.2.3 již zmíněnému mezikulturnímu psychologovi, Harrymu Triandisovi, který popisuje kulturní syndromy. Jeho pojetí kultury, bylo již vysvětleno, je velmi obšírné, nicméně Triandis rozlišuje mezi dvěma prvky kultury – objektivními a subjektivními. Objektivní popisuje jako hmotné a subjektivní jako nehmotné. Triandis také identifikoval čtyři klíčové syndromy kultury: *kulturní komplexnost, těsné a volné kultury, individualismus a kolektivismus*.

- **Kulturní komplexnost** se týká míry rozlišování, které lidé dělají mezi objekty a událostmi ve svém prostředí, a je ovlivněna faktory jako je ekologie a historie.
- **Těsné kultury** kladou důraz na dodržování jasných norem, zatímco **volné kultury** tolerují odchylky.
- **Individualisté** dávají přednost samostatnosti a nezávislosti, zatímco **kolektivisté** skupinové harmonii a vzájemné závislosti.

Triandisovy syndromy poskytují cenný vhled do kulturní dynamiky, ale jejich hodnocení odhaluje omezení. Přestože nabízejí bohaté poznatky, jejich použitelnost pro výzkumné metody je omezena vágními definicemi a nedostatkem formálních měřítek. Navíc jejich schopnost identifikovat dominantní témata a vysvětlit kulturní změny je omezena jejich nepřesnou povahou. (Chanchani, 2009)

2.8.2 Trompenaarsovy dimenze kultury

Trompenaars (1997, s. 6) popisuje kulturu jako: „*Směr, ve kterém skupina lidí řeší problémy a podobná dilemata.*“ Tato definice vychází z definice kultury organizace E. H. Scheina (2004) na základě řešení tří základních typů problémů: *vztahů s ostatními lidmi, času a prostředí*. Trompenaars tak zakládá sedm klíčových dimenzí kultury: *universalismus vs. partikularismus, individualismus vs. kolektivismus, neutrální vs. afektivní, difúzní vs. specifický, úspěch vs. přisuzování, vztah k času a vztah k prostředí*.

- První dimenze, **univerzalismus** versus **partikularismus**, rozlišuje mezi kulturami, které striktně dodržují pravidla chování (univerzalistické), a kulturami, které upřednostňují jedinečné okolnosti každé situace (partikularistické).
- **Individualismus** versus **kolektivismus** představuje konflikt mezi individuálními a skupinovými zájmy v rámci kultur. Individualistické kultury kladou důraz na samostatnost, zatímco kolektivistické kultury upřednostňují společné cíle a záměry.
- Dimenze **neutrální** versus **afektivní** zkoumá škálu emocí vyjadřovaných v rámci kultur. Afektivní kultury mají tendenci být více demonstrativní, zatímco neutrální kultury zachovávají emoční zdrženlivost.
- **Difúzní** a **specifické** kultury se liší v míře, v jaké se jednotlivci zapojují do různých oblastí komunikace. V difúzních kulturách se interakce související

s úkoly prolínají s osobními vztahy, zatímco specifické kultury tyto interakce rozdělují.

- **Úspěch** versus **přisuzování** se týká způsobu, jakým je ve společnostech přisuzován status. Některé kultury přiznávají status na základě individuálních úspěchů, zatímco jiné jej přidělují na základě faktorů, jako je věk nebo společenská třída.
- Dimenze **vztahu k času** zahrnuje vnímání času, od lineárního sledu událostí až po holistický pohled na minulost, přítomnost a budoucnost.
- A na konec **vztah k životnímu prostředí** odráží vztah kultury k přírodě, ať už se jí snaží ovládat, nebo vnímá lidstvo jako její součást. (Chanchani, 2009)

Trompenaars jednotlivé dimenze ještě více popisuje v kontextu kultury organizace a zabývá se využitím jejich znalosti, které může být využito ve prospěch při jednání s lidmi z jiných kultur.

2.8.3 Fiskeho formy sociální reality

Poslední kulturní typologií, kterou si shrneme, je teorie amerického antropologa Alana Fiskeho. Fiskeho teorie forem sociální reality předpokládá, že lidé napříč kulturami využívají čtyřech základních mentálních modelů: *společné sdílení*, *hodnocení autority*, *rovnostářství a tržní postavení*. Tyto modely mají formální axiomatické vlastnosti a utvářejí různé aspekty sociálních interakcí.

- **Společné sdílení** spočívá v tom, že jasně daná skupina lidí je považována za rovnocennou a nediferencovanou, přičemž se zdůrazňují společné rysy a nebere se ohled na individuální identity. Rozhodování ve společném sdílení je založeno na konsensu a formuje skupinové chování a utváření sociálních skupin.
- **Hodnocení autorit** je založeno na asymetrii mezi lidmi lineárně uspořádanými podle hierarchické sociální dimenze. Jednotlivci ve vztazích k hodnocení autorit jsou řazeni nad nebo pod ostatní a pojem „já“ je jasně definován místem v hierarchii.
- **Rovnostářství** se vyznačuje přesnou rovnováhou a shodou jeden za jednoho a zaměřuje se na rovnocennou distributivní spravedlnost. Nerovnováha je korigována pečlivými úkony obnovy rovnováhy a klíčovou zásadou je reciprocita.

- **Tržní postavení** je v západní společnosti všudypřítomné a zahrnuje racionální kalkulace poměru nákladů a výnosů při směně ve vlastním zájmu. Liší se od ostatních modelů a zprostředkovává vztahy tím, že formuje směnné procesy. (The four elementary forms of sociality, 1992)

Chanchani (2009, s. 14) v souvislosti s Fiskeho dimenzí a Hofstedeho dimezemi uvádí:

„Hofstedeho dimenze vzdálenost moci a individualismus úzce souvisejí s hodnocením autority. Společné sdílení, [...] zase úzce souvisí s Kolektivismem. Fiskeho teorie se však nezmiňuje o Hofstedeho dimenzi vyhýbání se nejistotě a maskulinitě. Navíc vzhledem k tomu, že Hofstede (1980) zjistil, že individualismus a vzdálenost moci mají korelaci téměř 0,7, je pochybné, zda předpokládaný vztah mezi Fiskeho a Hofstedeho konstrukty má nějaký význam.“

Fiskeho teorie forem sociální reality rozlišuje čtyři základní mentální modely, které ovlivňují sociální interakce napříč kulturami. Tyto modely mají axiomatické vlastnosti a formují různé aspekty společenského života. Navzdory spojitostem s Hofstedeho dimenzemi existují rozdíly, které vyžadují další zkoumání.

2.8.4 Zhodnocení jednotlivých typologií

Abychom došli k závěru, měli bychom si zhodnotit typologie jako celek. Chanchani (2009) zhodnotila kulturní typologie na základě pěti kritérií: jednoduchost, úrovně analýzy, výzkumné metody, dominantní témata a kulturní změna. Každá typologie byla hodnocena podle těchto kritérií a bylo jí přiřazeno hodnocení. Následující tabulka porovnává rámce navzájem na základě těchto kritérií. První sloupec definuje kritérium a následující sloupce uvádějí hodnocení pro jednotlivé typologie (vysoké, střední, nízké).

Tab. 7 Zhodnocení jednotlivých typologií kultur

Kritérium	Hofstede	Triandis	Trompenaars	Fiske
Jednoduchost	<i>V</i>	<i>S</i>	<i>N</i>	<i>N</i>
Úrovně analýzy	<i>N</i>	<i>S</i>	<i>S</i>	<i>V</i>
Aplikace na rozdílné výzkumné metody	<i>N</i>	<i>N</i>	<i>N</i>	<i>S</i>
Identifikace dominantních témat	<i>S</i>	<i>N</i>	<i>N</i>	<i>V</i>
Porozumění kulturní změně	<i>S</i>	<i>N</i>	<i>N</i>	<i>S</i>

(Chanchani, 2009, s. 15)

Chanchani (2009) nejprve hodnotí jednoduchost jednotlivých rámců z hlediska jejich koncepční srozumitelnosti a snadné použitelnosti. Konstatuje, že Hofstedeho dimenze nabízejí jednoduchou operační definici, což přispívá k jejich širokému přijetí. Naproti tomu Fiskeho formy jsou uznávány pro svou hloubku významu, ale před aplikací vyžadují jemnější pochopení. Triandisovy syndromy jsou považovány za mlhavé a neúplné, zatímco Trompenaarsovy dimenze postrádají požadovanou parsimonii. Chanchani se dále zabývá schopností typologií překračovat úrovně analýzy a účinně je aplikovat napříč různými kulturními skupinami. Fiskeho rámec je chválen pro svou obecnou povahu a robustnost, díky čemuž je přizpůsobitelný různým kontextům. Trompenaarsovy dimenze jsou považovány za náročnější na univerzální použití, zatímco Triandisovy syndromy mohou být omezeny na deskriptivní analýzu. Hofstedeho dimenze se mezitím používají především pro porovnávání průměrných rozdílů mezi zeměmi. Dále je zkoumána flexibilita jednotlivých rámců, pokud jde o přizpůsobení různým výzkumným metodám. Fiskeho formy jsou chváleny pro svou univerzálnost, a to díky rozmanité škále metod použitých při jejich konceptualizaci. Naproti tomu Hofstedeho výzkumné paradigma a data kladou omezení na metodologickou aplikaci. Triandisova a Trompenaarsova klasifikace jsou považovány za deskriptivní a vhodné především pro kvalitativní studie. Chanchani se poté zaměřuje a hodnotí schopnost typologií identifikovat dominantní kulturní témata ve společnosti. Fiskeho formy jsou vyzdvihovány

za systematické rozpoznávání dominantních a minoritních témat, které ve srovnání s Hofstedeho dimenzemi poskytují bohatší porozumění kulturní dynamice. Triandisovy syndromy nabízejí určitý vhled do kulturních témat, ale v menší míře, zatímco Trompenaarsovy dimenze jsou v tomto ohledu považovány za méně hodnotné. Nakonec Chanchani analyzovala účinnost typologií při vysvětlování kulturních změn. Fiskeho postupný vývoj podél jeho forem je považován za užitečný nástroj pro předvídání kulturních změn, a to i přes to, že je obtížné přijmout univerzální přechod k tržnímu postavení. Hofstedeho dimenze nabízejí určitý vhled do kulturních změn, podpořený pronikavými korelacemi se sociálně demografickými faktory. Triandisova analýza zůstává deskriptivní, zatímco Trompenaarsovy údaje postrádají důslednost a validitu.

3 Kritika teorie kulturních dimenzí

V této kapitole se zaměříme na kritiku teorie kulturních dimenzí, kterou formuloval Geert Hofstede, a na srovnání s dalšími výzkumy, které využily podobných konceptů. Hofstedeho teorie, přestože je všeobecně známá a často citovaná, není bez kontroverzí. V tomto ohledu se podíváme na hlavní kritické body, které odborníci vznesli vůči jeho metodologii, vzorku, zastoupení respondentů a dynamice kultury.

Tato kapitola si klade za cíl poskytnout komplexní pohled na Hofstedeho teorii a její místo v širším kontextu studia kultury. Budeme zkoumat jak její silné stránky, tak i slabiny, a hledat možnosti pro další výzkum a vývoj v této oblasti.

3.1 Kritika teorie kulturních dimenzí dle Nolana Weila

Hofstedeho teorie kulturních hodnot je základním kamenem v oblasti sociálních věd a často slouží jako základní referenční bod pro pochopení lidských hodnot z kulturního hlediska. Je to teorie, která si našla cestu do mnoha akademických textů a diskusí, včetně té, které se právě věnujete. Navzdory své popularitě se však Hofstedeho teorie nevyhnula kritickému zkoumání a v průběhu let se objevilo několik klíčových výtek.

Nolan Weil, profesor světových jazyků a kultur na Utah State University, říká, že jedna z hlavních sporných oblastí spočívá v Hofstedeho metodologii. Weil se ve svém textu opírá o kritiky, kteří tvrdí, že vývoj dotazníku použitého v jeho výzkumu byl poněkud nahodilý a původně byl určen pro hodnocení spokojenosti s prací v rámci IBM. To vyvolává pochybnosti o vhodnosti dotazníku pro zkoumání širších kulturních hodnot mimo pracoviště. Samotná povaha otázek formulovaných v rámci podnikového kontextu nemusí plně zachytit složitosti kulturních postojů a chování mimo toto prostředí. (Critique of Hofstede's theory)

Další významná kritika se týká velikosti vzorku použitého v Hofstedeho výzkumu. Ačkoli byl distribuován značný počet dotazníků (celkem 117 000), pozornost byla zaměřena převážně na odpovědi pouze ze 40 zemí. Navíc v rámci těchto zemí bylo rozložení respondentů nerovnoměrné, přičemž některé země měly výrazně méně účastníků než jiné. Toto nerovnoměrné rozložení vyvolává otázky ohledně reprezentativnosti údajů a platnosti vyvozování obecných závěrů o národních kulturách na základě takto omezených vzorků. (Critique of Hofstede's theory)

Navíc existuje skepse ohledně předpokladu, že zaměstnanci IBM, kteří tvořili jádro účastníků studie, jsou skutečně reprezentativní pro národní kultury obecně. Vyloučení různých

demografických skupin v rámci IBM, jako jsou dělníci, studenti a důchodci, tuto otázku dále komplikuje. Hofstede sice tvrdil, že zaměření na specifické kategorie zaměstnanců pomáhá kontrolovat určité proměnné, kritici však tvrdí, že tento přístup mohl neúmyslně zkreslit výsledky tak, aby odrážely spíše firemní kulturu IBM než širší společenské hodnoty. Navíc převážně mužské složení zaměstnanců IBM v době provádění studie vyvolává obavy ohledně zastoupení ženských pohledů. (Critique of Hofstede's theory)

Další kritika se zaměřuje na staticnost Hofstedeho teorie. V neustále se vyvíjejícím světě, který se vyznačuje rychlou globalizací a kulturními změnami, někteří tvrdí, že Hofstedeho rámec tyto dynamické změny dostatečně nezohledňuje. Původní údaje, shromážděné před několika desetiletími, již nemusí přesně odrážet současnou kulturní krajinu. Navzdory přetrvávající popularitě se pokusy o replikaci Hofstedeho zjištění setkaly s omezeným úspěchem, což vyvolává další pochybnosti o spolehlivosti teorie v současných souvislostech. (Critique of Hofstede's theory)

3.2 Kritika teorie kulturních dimenzí dle Michaela Minkova a Anneli

Kassy

Dalším, kdo se zabýval věrohodností a objektivní existencí kulturních dimenzí, jsou Michael Minkov, který se sám podílel na výzkumu poslední z dimenzí, a Anneli Kaasa ve své studii s názvem: „Do dimensions of culture exist objectively? A validation of the revised Minkov-Hofstede model of culture with World Values Survey items and scores for 102 countries“. Studie se zabývá ověřením revidovaného Minkova-Hofstedeho modelu kultury se zaměřením na dimenze individualismus-kolektivismus (IDV-COLL) a flexibilita-monumentalismus (FLX-MON). Cílem studie bylo prokázat objektivní povahu kulturních dimenzí, což bylo podpořeno vyjmutím dimenzí z položek World Values Survey a jejich prediktivními vlastnostmi. Zdůrazňuje také úzkou souvislost Minkova-Hofstedeho modelu s důležitými cizími proměnnými a geografickými měřítky, což poskytuje komplexní analýzu dimenzí kultury. Studie rozšiřuje skóre dimenzí pro značný počet zemí a ukazuje jejich asociace s důležitými cizími proměnnými a geografickými mírami. Zjištění potvrzují prediktivní vlastnosti rozšířených dimenzí a jejich spojení s různými národními ukazateli a poskytují další podporu objektivnímu prvku revidovaného Minkova-Hofstedeho modelu kultury. Studie také porovnává prediktivní vlastnosti rozšířených dimenzí s vlastnostmi dimenzí z alternativních modelů kultury, jako jsou GLOBE, Schwartzova a Hofstedeho kritériím.

Výsledky studie přispívají k pochopení objektivní povahy kulturních dimenzí a prokazují užitečnost a prediktivní vlastnosti revidovaného Minkova-Hofstedeého modelu. (Minkov, 2022)

Závěrem lze říci, že Hofstedeého teorie sice nepochybně významně přispěla k našemu chápání kulturních hodnot, ale není bez chyb. Kritika týkající se její metodologie, velikosti vzorku, reprezentativnosti a přizpůsobivosti měnící se kulturní dynamice zdůrazňuje potřebu další reflexe a zdokonalování v oblasti kulturních studií.

EMPIRICKÁ ČÁST

V empirické části bakalářské práce je cílem zjistit, analyzovat a interpretovat výsledky kvantitativního výzkumu za účelem rozdělení české společnosti za pomoci Hofstedeho kulturních dimenzí.

Empirická část je založena na výsledcích dotazníkového šetření, ve kterém bylo v rámci dotazníku předloženo respondentům 24 škálovacích položek, kdy se respondenti v závislosti na svém názorovém přesvědčení rozhodovali mezi dvěma výroky. Na základě analýzy výsledků dotazníkového šetření bylo možné rozdělit společnost do šesti dimenzí, které popsal Geert Hofstede.

4 Kvantitativní výzkum

Vzhledem k zaměření bakalářské práce jsme se rozhodli v rámci empirické části zvolit metodu, kterou oslovíme co největší a nejrozmanitější počet lidí v české společnosti, u kterých budeme zjišťovat preference v rámci jednotlivých kulturních dimenzí Geerta Hofstedeho. Z tohoto důvodu jsme vybrali k provedení našeho výzkumu formu dotazníku, který má nespornou výhodu v rychlém a ekonomickém shromažďování dat od velkého počtu respondentů. Dotazník patří mezi základní formy pedagogického výzkumu, který zkoumá jak vnější, tak i vnitřní jevy, tudíž je pro nás nejvhodnější formou pro výzkum jednotlivých, námi navržených prvků k rozdělení české společnosti dle kulturních dimenzí Geerta Hofstedeho. (Chráska, 2016)

5 Cíle a hypotézy výzkumného šetření

Cílem empirické části bakalářské práce je na základě analýzy odpovědí z dotazníku rozdělit českou společnost do šesti kulturních dimenzí, které definoval Hofstede jako dimenze: vzdálenost moci, individualismus vs. kolektivismus, maskulinita vs. feminita, vyhýbání se nejistotě, dlouhodobá vs. krátkodobá orientace a požitkářství vs. zdrženlivost.

Hlavním cílem empirické části bakalářské práce je rozdělit na základě Hofstedeho šesti kulturních dimenzí českou společnost.

Stanoveného cíle hodláme dosáhnout řešením dvou základních problémů:

- 1) Jaké jsou proporce Hofstedeho jednotlivých kulturních dimenzí v české společnosti?
- 2) Vyskytují se mezi respondenty určitých demografických kategorií skupiny, mezi kterými jsou statisticky významné rozdíly?

6 Výzkumný vzorek

Celkový počet respondentů, kteří se výzkumu účastnili, byl 178. Z tohoto vzorku museli být tři respondenti vyřazeni na základě nesplnění jednoho z daných kritérií. Kritériem pro výběr respondentů byl věk nad 18 let a české státní občanství. První kritérium bylo vybráno na základě toho, že plnohodnotným občanem České republiky je osoba až po dovršení 18 let věku, které připadají všechna práva, jako je možnost volit a být volen, pít alkohol, ale také například disponovat finanční zodpovědností. Všechna tato práva souvisí právě s Hofstedeho kulturními dimenzemi. Druhé kritérium jsme zvolili z důvodu, že zkoumáme výhradně českou společnost a tudíž chceme pouze odpovědi od respondentů, kteří jsou občany České republiky. Výběr výzkumného vzorku nespočíval v přímém oslovování respondentů, ale v šíření našeho dotazníku všemi dostupnými internetovými kanály, tudíž dle Gavory (2010) se jednalo o dostupný výběr.

Jako první demografický údaj, který jsme zjišťovali, byl věk respondentů, ten byl velice rozmanitý, ale největší kumulaci odpovědí lze zaznamenat u respondentů ve věkovém rozpětí 19 až 23 let. Z celkového počtu dotazovaných bylo 127 žen, 47 mužů a jedna osoba, která se identifikuje jako non-binary. Počet stále studujících respondentů byl 122 ku 53 nestudujícím. Posledním dotazovaným demografickým údajem bylo nejvyšší dosažené vzdělání. Zde byl počet respondentů 15 se základním vzděláním, 4 se středním odborným vzděláním zakončeným výučním listem, 93 se středním odborným vzděláním zakončeným maturitou, 32 s úplným středním všeobecným vzděláním, 7 s vyšším odborným vzděláním a 24 s vysokoškolským vzděláním.

7 Výzkumný nástroj, jeho distribuce a průběh šetření

Jak jsme již uvedli v kapitole 3.2, společnost je velmi dynamická a tudíž je zapotřebí provádět stále nové výzkumy v oblasti Hofstedeho kulturních dimenzí. Pro náš výzkum jsme zvolili metodu dotazníku. Dotazník navíc nabízí účastníkům určitou míru anonymity a důvěrnosti, což podporuje příznivé prostředí pro upřímné odpovědi. Tento aspekt je zvláště důležitý při zkoumání citlivých témat souvisejících s kulturními názory a zvyklostmi. Účastníci se mohou cítit více nakloněni poskytnout upřímnou zpětnou vazbu ve formě dotazníku, protože vědí, že jejich odpovědi jsou anonymní a důvěrné. To následně zvyšuje spolehlivost a přesnost shromážděných údajů. V kontextu zkoumání kulturních dimenzí je pro zajištění validity a zobecnitelnosti zjištění nezbytné mít k dispozici různorodý a reprezentativní vzorek. Dotazník nám umožnil oslovit širokou škálu respondentů z různých demografických prostředí, čímž obohacují rozsah a hloubku shromážděných údajů. (Chrásky, 2016)

Pro tvorbu dotazníku jsme zvolili stránku <https://docs.google.com/forms/>, která nám umožnila celý dotazník realizovat v online prostředí. Tato stránka nám umožnila nadefinovat si jednotlivé položky v dotazníku. Dotazník byl otevřen odpovědím v období od 29. 3. 2024 do 4. 4. 2024. Distribuce dotazníku probíhala již výše zmíněnou formou dostupného výběru. Dotazník jsme rozesílali formou hypertextových odkazů, které byly přiloženy v e-mailech, které jsme rozesílali například ředitelům základních škol či zaměstnancům různých firem. Většina respondentů však byla ve věku 19 až 23 let, a zároveň studenti. Tento fakt přikládáme k tomu, že tato skupina je více aktivní na sociálních sítích a tudíž měla snazší přístup k dotazníku. Dále respondenti byli požádáni, zda by dotazník nezaslali též svým známým či kolegům z práce. Tyto dva fakty mají za následek, že se z původně dostupného výběru stal výběr referenční, též známý jako metoda sněhové koule. (Snowball Sampling, 2010)

Dotazník jsme rozdělili na tři sekce. První sekce obsahovala popis dotazníku, tedy za jakým účelem jej respondenti vyplňují, rozsah dotazníku a dále instrukce k vyplnění. Další částí první sekce byly 4 položky, kde jsme od respondentů získávali demografické údaje. Konkrétně to byl věk, pohlaví, nejvyšší dosažené vzdělání a poslední otázka se týkala toho, zda respondenti studují či nikoliv. Druhá sekce obsahovala 24 škálovacích položek, na které respondenti odpovídali na škálách o rozsahu 1 až 7, v závislosti na tom, ke kterému z výroků se názorově více přiklánějí. Třetí, a tudíž i poslední sekci jsme věnovali poděkování respondentům a dle Chrásky (2016) jsme zde vložili také tzv. filtrační položku, která měla za úkol eliminovat jedince, kteří nesplňovali některé z kritérií. Tato filtrační položka měla význam, jelikož eliminovala z výběru tři respondenty, kteří nesplnili kritérium věku 18+.

Položka také zahrnovala otázku, zda je respondent občanem České republiky a na otázky odpověděl pravdivě a upřímně, a zda souhlasí s jejich zahrnutím do výzkumu.

Položky v dotazníku jsme formulovali na základě poznatků z teoretické části z kapitol 2.2 až 2.7, z tabulek 1 až 6, jejichž obsah vychází z Hofstedeho knihy *Cultures and Organizations Software of the Mind Intercultural Cooperation and Its Importance for Survival* (2010). V rámci dotazníku bylo 24 položek rozděleno do 6 dimenzí, tudíž každá kulturní dimenze byla vyhodnocena na základě čtyř položek. Jak již bylo výše zmíněno, každá položka z druhé sekce byla formulována na bázi dvou výroků, které měly protichůdný význam, tudíž se respondenti mohli přiklonit k jednomu z výroků, se kterým názorově více souhlasili. Odpovědi jsme zaznamenávali na škálách o hodnotách 1 až 7, aby měli respondenti větší prostor pro sebevypáření svého názoru. Pro snazší interpretaci dat budeme používat oficiální anglické akronymy pro jednotlivé dimenze, kdy vzdálenost moci bude **PDI** (power distance index), individualismus vs. kolektivismus **IVC** (individualism vs. colectivism), maskulinita vs. feminita **MVF** (masculinity vs. feminity), vyhýbání se nejistotě **UNA** (uncertainty avoidance), dlouhodobá orientace **LTO** (long term orientation) a požitkářství vs. zdrženlivost **IVR** (indulgence vs. restrain). Dále také k jednotlivým položkám musíme přiřadit pořadí, v jakém byly představeny v dotazníku pro lepší budoucí orientaci v interpretaci výsledků.

Dotazník obsahoval následující položky v závislosti na jednotlivých kulturních dimenzích:

Tab. 8 Dotazníkové položky vzdálenost moci – PDI

5. Rodiče po mně vyžadovali maximální poslušnost	Rodiče se ke mně chovali jako k rovnocennému členovi rodiny
14. V ČR je prioritizováno zejména vzdělání na vysokých školách	V ČR je prioritizováno zejména vzdělání na středních školách
15. V ČR mají mocní lidé speciální privilegia	V ČR mají všichni lidé rovnocenná práva
16. Jako podřízený očekávám, že budu ve své práci veden a kontrolován svým nadřízeným	Jako podřízený očekávám, že se mnou budou všechna rozhodnutí, včetně vedoucí úrovně, týmově konzultována

Tab. 9 Dotazníkové položky individualismu vs. kolektivismus – IVC

6. Během mého vzdělání byla pozornost věnována zejména k získávání kompetencí a dovedností	Během mého vzdělávání byla pozornost věnována zejména tomu, jak se správně učit
17. Mé názory se často shodují s názory většinové společnosti	Vždy mám svůj vlastní názor a nebojím se jej vyjádřit, i když se často liší
18. Jsem vlastenec a hrdý na svou sounáležitost ke svému národu	Jsem spíše autonomní člověk a má národnost pro mne není klíčová
19. Jako student/žák jsem se vyjadřoval spíše podle většinového názoru spolužáků	Jako student/žák jsem se vyjadřoval nezávisle na mé třídě

Tab. 10 Dotazníkové položky maskulinita vs. feminita – MVF

7. Homosexualitu považuji za hrozbu pro naši společnost	Homosexualita je pro mne ve společnosti akceptovatelnou součástí
20. Neúspěch ve škole považuji za selhání a ostudu	Neúspěch ve škole nepovažuji za selhání, ale jako cestu k lepšímu výsledku
21. Ve škole jsme hráli soutěživé sporty	Soutěživé sporty jsme hráli mimo školu
23. V ČR považuji zobrazování mužské nahoty za větší tabu, než zobrazování ženské nahoty	V ČR máme stejné normy pro zobrazování mužské i ženské nahoty

Tab. 11 Dotazníkové položky vyhýbání se nejistotě – UNA

8. Co je odlišné a cizí, považuji za nebezpečné	Co je odlišné a cizí, považuji za zajímavé
22. Život v mé rodině je pro mne stresující	Život v mé rodině je pohodový
13. Myslím si, že učitelé by měli mít odpovědi na všechny otázky	Myslím si, že učitel má právo na to přiznat neznalost odpovědi
24. Přítomnost příslušníka odlišné etnické skupiny od mé vlastní mi je nepříjemná	Přijde mi zajímavé být v přítomnosti příslušníka jiné etnické skupiny, než jsem já sám

Tab. 12 Dotazníkové položky dlouhodobá orientace – LTO

9. Stáří je podle mého názoru obdobím štěstí	Stáří je podle mého názoru obdobím neštěstí
25. Jsem šetrný a rozvážný při zacházení s financemi	Finance si užívám a nesoustředím se na spoření
26. Ve škole jsem dosahoval lepších výsledků v přírodních vědách, než ostatní	Ve škole jsem dosahoval lepších výsledků v humanitních vědách, než ostatní
10. Při rozhodování kladu důraz na znalosti a své vzdělání	Rozhoduji se na základě „selského rozumu“

Tab. 13 Dotazníkové položky požitkářství vs. zdrženlivost – IVR

11. Když se na mě usměje na ulici cizí člověk, tak to považuji za normální	Když se na mě usměje na ulici cizí člověk, tak to považuji za podezřelé
27. Jsem spíše optimistický člověk	Jsem spíše pesimistický člověk
28. Přátelé považuji za důležitou součást mého života	Přátelé nejsou podstatnou součástí mého života
12. V ČR máme velmi striktní sexuální normy	V ČR jsou sexuální normy liberální

Položky byly v druhé sekci dotazníku položeny náhodně, ačkoliv Chráska (2016) tvrdí, že by měly být nejpodstatnější položky obsaženy uprostřed dotazníku. V našem dotazníku se nachází pouze strukturované položky, které nevyžadují složité kognitivní operace a dlouhé vypisování odpovědí, tudíž jsme se rozhodli pro náhodné pořadí položek, a to také z důvodu, že veškeré položky pro nás mají stejnou vypovídající hodnotu pro každou jednu z kulturních dimenzí. Přesné zadání a vzhled dotazníku nalezneme v příloze č. 1.

8 Analýza dat

Data získaná z našeho dotazníku bylo možné z online formátu stáhnout jako Excel soubor ve formátu XSLX. Stažené údaje jsme museli upravit, jelikož obsahovaly pouze soupis respondentů, dle výroků rozříděných na škálách 1 až 7. Pro lepší vizualizaci uvádíme printscreen staženého souboru (Obr. 1: Stažený soupis z online prostředí), kde ve sloupcích můžeme vidět nadpisy pro jednotlivé položky z našeho dotazníku a poté jednotlivé odpovědi. U demografických položek to jsou data nominální, kdežto v druhé sekci s 24 výrokovými položkami pracujeme již s daty poměrovými (Chráska, 2016)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N
1	Časová značka	Jaký je Váš věk? (tagi)	Studujete?	Jaké je Vaše nejvyšší školní vzdělání?	Jaké je Vaše povolání?	K jakému z těchto dvou K jistě dojde	K jakému z těchto dvou K jistě dojde	do K jistě dojde	do K jistě dojde	do K jistě dojde	do K jistě dojde	do K jistě dojde	do K jistě dojde	do K jistě dojde
2	3.29.2024 11:08:00	22	Ano	Střední odborné vzdělání	Žena	2	5	1	4	4	5	2	2	6
3	3.29.2024 11:08:21	20	Ano	Střední odborné vzdělání	Žena	3	2	4	5	4	4	2	6	7
4	3.29.2024 11:09:11	22	Ano	Úplně střední všeobecní vzdělání	Žena	5	6	1	6	3	6	4	5	7
5	3.29.2024 11:09:15	22	Ano	Střední odborné vzdělání	Muž	4	2	2	6	4	2	2	7	6
6	3.29.2024 11:12:08	53	Ne	Vyšší odborné vzdělání	Žena	3	1	3	6	4	6	1	4	7
7	3.29.2024 11:16:11	26	Ne	Vysokškolské vzdělání	Muž	5	2	1	6	3	5	1	4	7
8	3.29.2024 11:16:33	22	Ano	Střední odborné vzdělání	Žena	3	5	2	4	5	5	5	3	7
9	3.29.2024 11:16:55	22	Ano	Úplně střední všeobecní vzdělání	Žena	3	2	1	6	5	3	6	4	6
10	3.29.2024 11:17:56	19	Ano	Střední odborné vzdělání	Muž	7	5	3	5	5	2	2	3	6
11	3.29.2024 11:18:58	22	Ano	Úplně střední všeobecní vzdělání	Žena	1	1	1	7	4	3	5	4	7
12	3.29.2024 11:20:45	21	Ano	Úplně střední všeobecní vzdělání	Žena	5	5	2	6	1	4	2	3	7
13	3.29.2024 11:22:09	25	Ano	Střední odborné vzdělání	Žena	4	2	1	5	6	7	6	4	7
14	3.29.2024 11:25:57	22	Ano	Úplně střední všeobecní vzdělání	Muž	2	5	3	4	2	2	3	6	7
15	3.29.2024 11:26:37	20	Ano	Úplně střední všeobecní vzdělání	Žena	3	4	1	7	7	5	4	3	6
16	3.29.2024 11:27:27	23	Ano	Úplně střední všeobecní vzdělání	Žena	2	6	3	5	4	2	5	7	7
17	3.29.2024 11:28:26	20	Ano	Střední odborné vzdělání	Muž	2	7	1	7	6	1	1	2	7
18	3.29.2024 11:31:57	23	Ano	Vysokškolské vzdělání	Žena	5	2	1	7	4	3	2	6	7
19	3.29.2024 11:34:44	19	Ano	Střední odborné vzdělání	Žena	3	2	1	4	3	2	3	4	7
20	3.29.2024 11:37:01	23	Ano	Vysokškolské vzdělání	Žena	6	5	1	6	5	3	2	4	7
21	3.29.2024 11:37:13	23	Ano	Úplně střední všeobecní vzdělání	Žena	5	3	1	6	6	5	1	2	7
22	3.29.2024 11:38:30	19	Ano	Střední odborné vzdělání	Žena	4	1	1	5	4	4	3	3	7
23	3.29.2024 11:39:18	23	Ano	Střední odborné vzdělání	Muž	3	5	4	3	5	4	2	4	6
24	3.29.2024 11:39:38	23	Ne	Střední odborné vzdělání	Žena	4	2	1	4	4	6	2	4	6
25	3.29.2024 11:42:24	23	Ano	Vysokškolské vzdělání	Žena	6	4	1	7	4	4	1	5	7
26	3.29.2024 11:43:11	19	Ano	Základní vzdělání	Žena	3	7	1	5	4	5	2	4	7
27	3.29.2024 11:43:18	21	Ano	Úplně střední všeobecní vzdělání	Žena	6	5	2	6	3	5	2	3	7
28	3.29.2024 11:44:51	20	Ano	Střední odborné vzdělání	Žena	3	2	1	6	2	5	2	4	7
29	3.29.2024 11:48:53	22	Ano	Střední odborné vzdělání	Žena	5	4	1	7	4	4	3	3	7
30	3.29.2024 11:49:28	21	Ano	Střední odborné vzdělání	Žena	2	5	2	5	5	7	3	4	7
31	3.29.2024 11:49:53	33	Ne	Vyšší odborné vzdělání	Žena	2	6	1	6	4	6	1	4	7
32	3.29.2024 11:50:10	22	Ano	Úplně střední všeobecní vzdělání	Žena	2	2	2	6	3	4	3	6	7
33	3.29.2024 11:51:11	21	Ano	Úplně střední všeobecní vzdělání	Muž	5	3	1	6	5	6	1	5	7
34	3.29.2024 11:52:46	20	Ano	Střední odborné vzdělání	Žena	7	2	1	4	5	4	1	6	6
35	3.29.2024 11:53:59	21	Ano	Střední odborné vzdělání	Žena	3	2	1	6	5	4	1	4	7
36	3.29.2024 11:57:04	23	Ano	Střední odborné vzdělání	Muž	4	4	2	6	3	3	2	3	3

Obr. 1: Stažený soupis z online prostředí

Abychom byli schopni provádět různé statistické úkony, bylo zapotřebí stažený soubor upravit do soupisu, který nám umožní lepší orientaci v datech. Jak můžeme vidět v obrázku 1 (Obr. 1: Stažený soupis z online prostředí), u výrokových položek chybí nadpis dle jednotlivých kulturních dimenzí, proto jsme museli soubor upravit do následující podoby, kterou můžeme vidět na obrázku číslo 2 (Obr. 2: Upravený soubor připravený k další analýze). Dále bylo zapotřebí upravit hodnoty v položkách č. 7 a č. 12, jelikož v dotazníku byly položeny v opačném pořadí, než bylo původně zamýšleno, čímž by zkreslily výsledky našeho šetření, proto byly hodnoty v těchto sloupcích nahrazeny opačnými hodnotami pomocí logické operace, která nám zaručila zachování požadovaných hodnot, kdy hodnota 1 byla nahrazena písmenem A, hodnota 2 byla nahrazena písmenem B, a takto jsme pokračovali až k písmenu G. Poté jsme celou operaci provedli opačným způsobem, kdy písmeno G jsme nahradili hodnotou 1. Takto nám veškeré hodnoty zachovaly svou reliabilitu.

The image shows a screenshot of a Microsoft Excel spreadsheet. The spreadsheet contains a list of respondents, with columns for date, age, gender, education level, and a grid of 27 Likert-scale responses (A-AA). The data is organized in rows, with each row representing a respondent. The columns are labeled A through AA, and the rows are numbered 1 through 38. The spreadsheet is displayed in a standard Excel interface with various toolbars and menus visible.

Obr. 2: Upravený soubor připravený k další analýze

Pro výpočet indexu jednotlivých dimenzí jsme zvolili následující vzorec:

$$m(0) = \frac{x_1 * 1 + x_2 * 2 + x_3 * 3 + x_4 * 4 + x_5 * 5 + x_6 * 6 + x_7 * 7}{* 14,287 \div y}$$

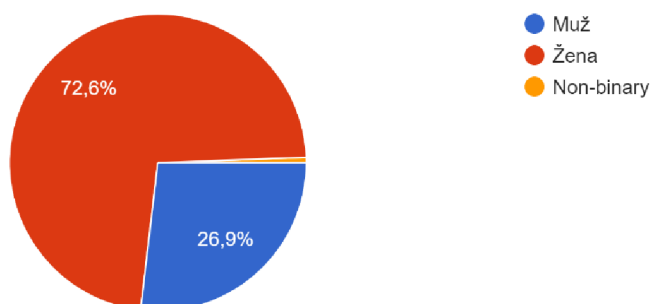
kde: $m(0)$ – počítaná otázka dané dimenze, $x^1(x^2, x^3, x^4, x^5, x^6, x^7)$ – počet respondentů, kteří zvolili odpověď 1 (2, 3, 4, 5, 6, 7) v otázce, y – celkový počet respondentů v dané skupině neboli $x_1+x_2+x_3+x_4+x_5$. Aby se indexy pohybovaly v rozmezí 0–100 pro naši lepší orientaci v případných statistických odchylkách, bylo zapotřebí tento vzorec doplnit o násobek 14,287, který nám zaručil maximální možnou hodnotu 100. Výsledek celé dimenze jsme vypočítali aritmetickým průměrem odpovědí k jednotlivým otázkám dané dimenze.

Na následujících grafech 1–3 si ukážeme jednotlivé odpovědi k demografickým položkám našeho dotazníku ve formě výsečových grafů. Hodnoty u jednotlivých položek jsme již zmínili v kapitole 6.

V grafu 1 (Graf 1: Pohlaví respondentů) můžeme vidět rozložení pohlaví respondentů, které bylo v procentuálním rozložení 72,6 % žen ku 26,9 % mužům. Jeden respondent se identifikoval jako non-binary osoba. S tímto rozložením souvisí také následující graf 2 (Graf 2: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů), kde jsme se ptali respondentů na nejvyšší dosažené vzdělání. Dle statistického úřadu je vyšší podíl vzdělaných žen než mužů. (Populace podle věkových skupin a vzdělání v letech 2010 a 2019, 2020)

Jaké je Vaše pohlaví?

175 odpovědí

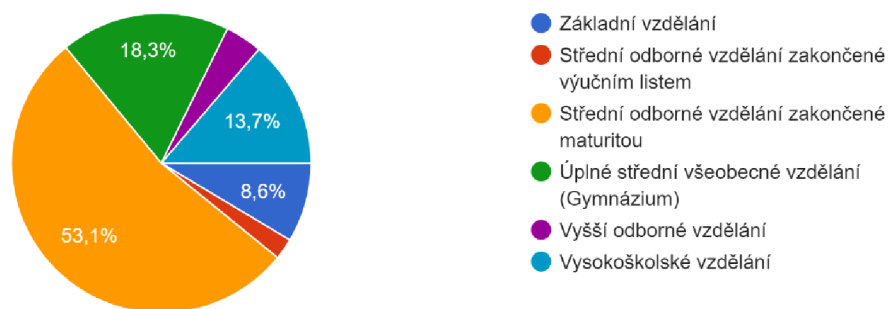

Graf 1: Pohlaví respondentů

Z následujícího grafu 2 (Graf 2: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů) můžeme vidět, že největší počet respondentů byl se středním odborným vzděláním zakončeným maturitou. Druhou nejpočetnější skupinou bylo úplné střední všeobecné vzdělání a třetí nejpočetnější skupina respondentů měla vysokoškolské vzdělání. Z těchto hodnot usuzujeme, že našeho dotazníku se účastnili převážně kvalitně a odborně vzdělaní lidé s dobrým ekonomickým statusem.

Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

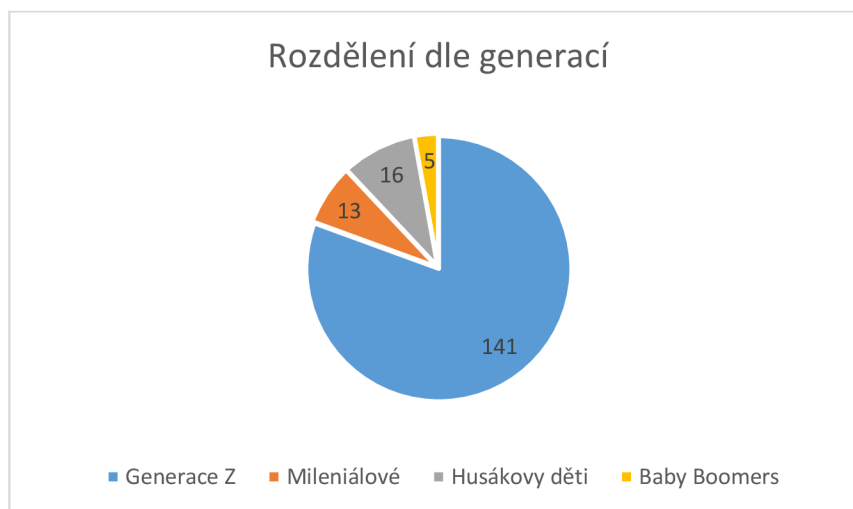
175 odpovědí

Graf 2: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Graf 3 (Graf 3: Rozdělení respondentů dle generací) pro věk by byl pro naše potřeby velmi nepřehledný, proto budou respondenti na základě věku rozděleni do generací: Generace Z (narozena po roce 1998), Mileniálové (narozeni mezi roky 1983–1997) Husákovy děti (narozeni mezi roky 1968–1982) a Baby Boomers (narozeni mezi roky 1946–1967). (Návod na použití generací, 2018). Nejpočetnější generací respondentů byla generace Z s četností výskytu

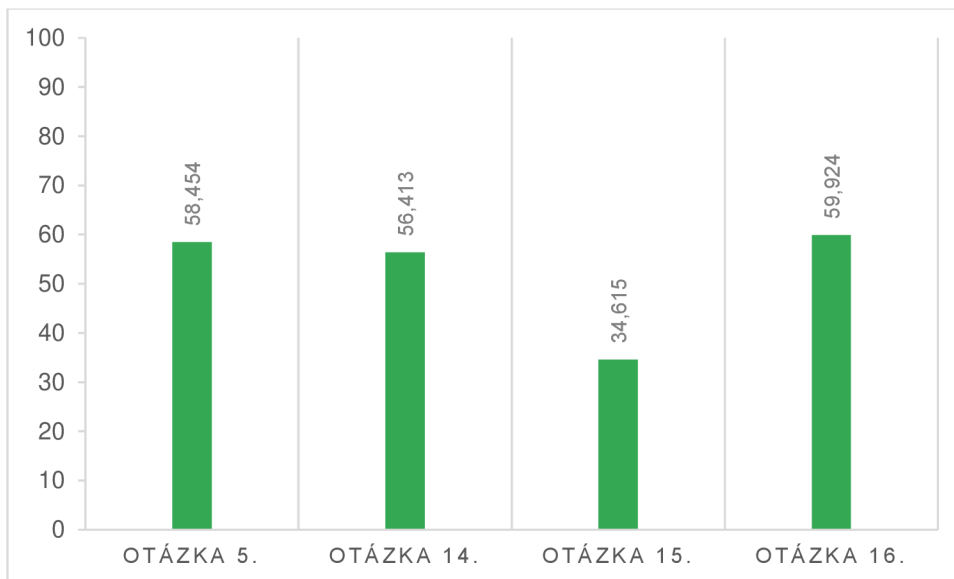
141. Za příčinu této hodnoty uvádíme formu šíření našeho dotazníkového šetření, které probíhalo formou dostupného výběru pomocí online prostředí, ve kterém se právě generace Z nejvíce pohybuje.

Graf 3: Rozdělení respondentů dle generací

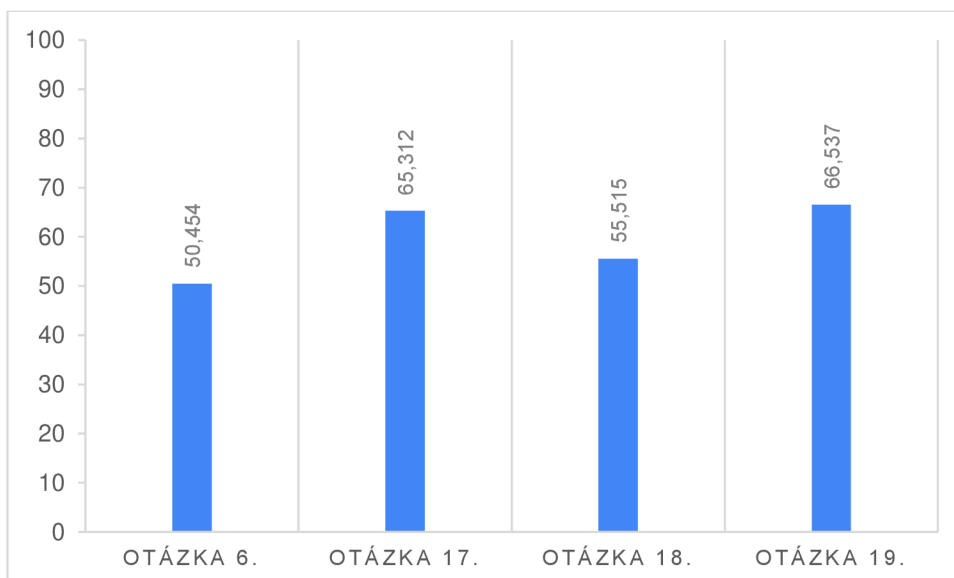
V následujících grafech 4–10 jsou uvedena průměrná hodnocení dle jednotlivých kulturních dimenzí formou sloupcových grafů. Kdy pro **PDI** se vyšší hodnota rovná společnosti s nižší vzdáleností moci, pro **IVC** se vyšší hodnota rovná individualistické společnosti, pro **MVF** se vyšší hodnota rovná femininí společnosti, pro **UNA** se vyšší hodnota rovná společnosti s nižším vyhýbání se nejistotě, pro **LTO** se vyšší hodnota rovná krátkodobě orientované společnosti a pro **IVR** se vyšší hodnota rovná zdrženlivé společnosti.

V grafu 4 (Graf 4: Průměrné hodnocení dimenze PDI) můžeme pozorovat průměrné hodnocení jednotlivých položek v našem dotazníku, který zkoumal dimenzi vzdálenosti moci, tedy PDI. U otázek 5, 14 a 16 můžeme pozorovat korelaci v těchto položkách. Jediná, která z průměru vystupuje, je otázka 15. U té respondenti odpovídali s vyšším indexem vzdálenosti moci. Respondenti se přikláněli více k výroku, že v české společnosti mají mocní lidé privilegia.

Graf 4: Průměrné hodnocení dimenze PDI

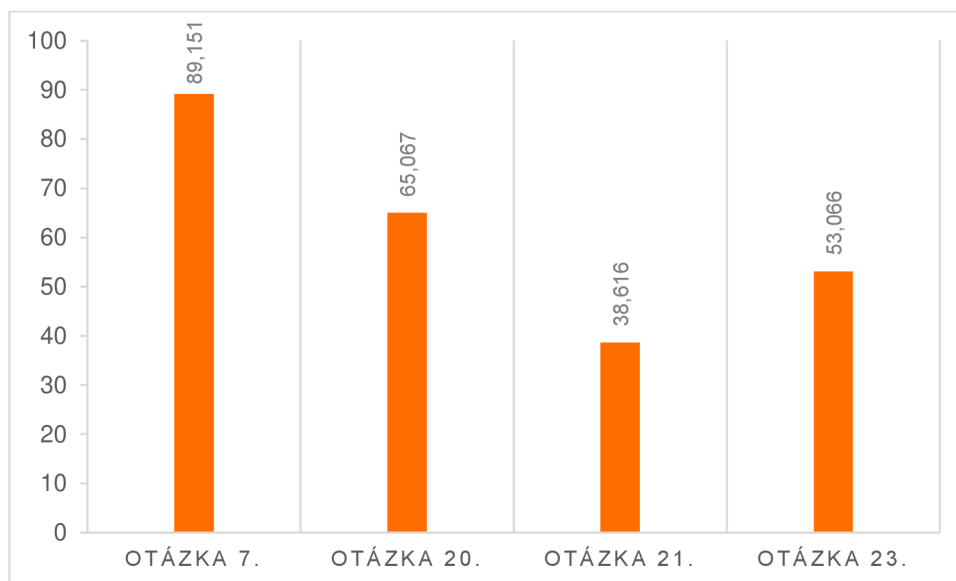
Graf 5 (Graf 5: Průměrné hodnocení dimenze IVC) interpretuje průměrné hodnocení dimenze individualismus vs. kolektivismus. Zde můžeme pozorovat korelaci mezi položkami 17 a 19. Naopak u položky 6 se respondenti nepřiklání tolik k indexu individualismu jako u ostatních.

Graf 5: Průměrné hodnocení dimenze IVC

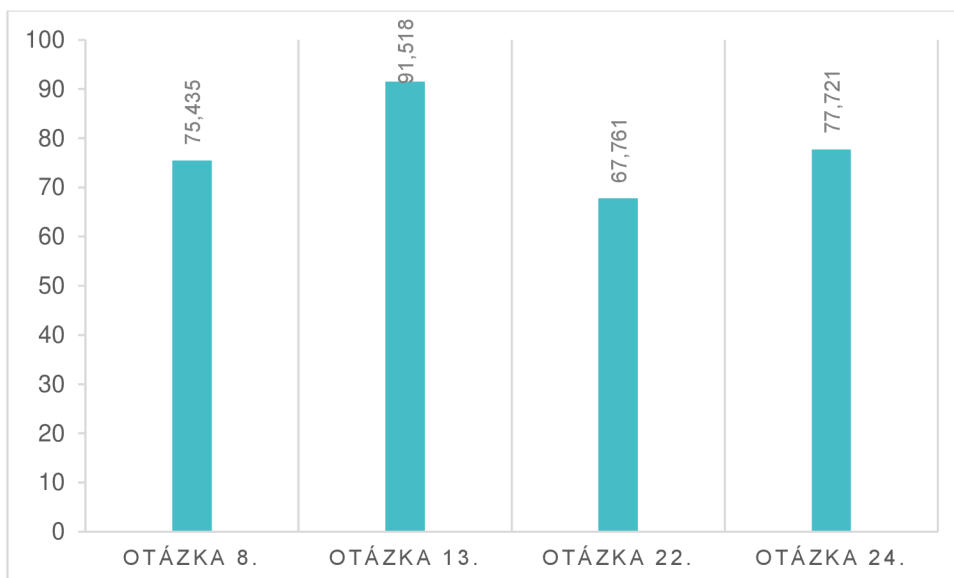
Na následujícím grafu 6 (Graf 6: Průměrné hodnocení dimenze MVF) můžeme pozorovat velmi rozdílné odpovědi od respondentů v rámci dimenze maskulinita vs. feminita. Nejvyšší index feminity můžeme pozorovat u položky 7, u které se respondenti s četností odpovědi 7 v počtu 122 shodli na výroku, že homosexualitu nevnímají jako hrozbu pro českou

společnost. Naopak u otázky 21 je vyšší index maskulinní společnosti. Položka 23 se týkala výroku, zda respondenti hráli soutěživé hry ve školním prostředí, jelikož soutěživost je znakem maskulinní společnosti.

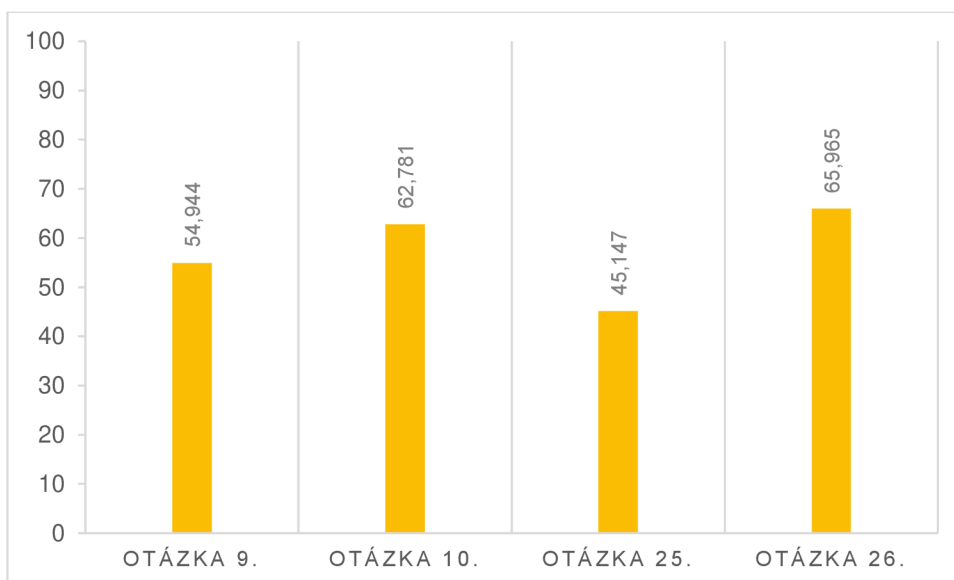
Graf 6: Průměrné hodnocení dimenze MVF

V grafu 7 (Graf 7: Průměrné hodnocení dimenze UNA) sledujeme průměrné hodnocení položek dimenze vyhýbání se nejistotě, tedy UNA. V této dimenzi byli, jak můžeme pozorovat, respondenti nejvíce vyhranění. Odpovědi na položky 8 a 24 spolu korelují. Položka 13 byla ohodnocena nejvyšším počtem četnosti odpovědi 7 v počtu 120 odpovědí. Naopak nejnižší index vyhýbání se nejistotě byl u položky 22, která se ptala, zda respondentův život v jeho rodině je pohodový, zde nebyly odpovědi zcela přímé.

Graf 7: Průměrné hodnocení dimenze UNA

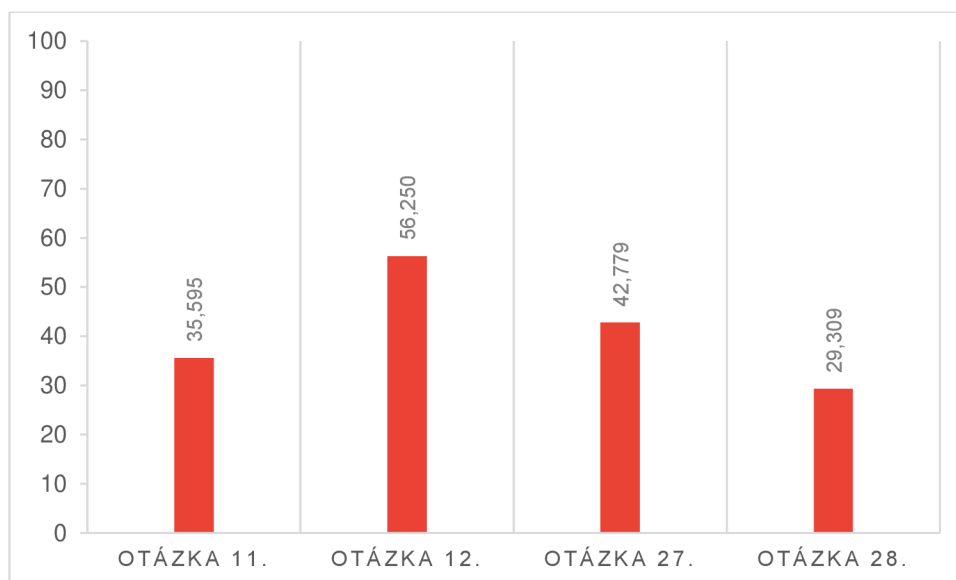
Následující graf 8 (Graf 8: Průměrné hodnocení dimenze LTO) udává průměrné hodnocení dimenze dlouhodobé vs. krátkodobé orientace, tedy LTO. Zde můžeme pozorovat korelaci položek 10 a 26 s vyšším sklonem ke krátkodobé orientaci. Nejvyšší rozdíl v indexu sklonu k dlouhodobé orientaci můžeme pozorovat u položky 24, ze které vyplývá, že respondenti jsou spíše šetrní a rozvážní při zacházení s financemi.

Graf 8: Průměrné hodnocení dimenze LTO

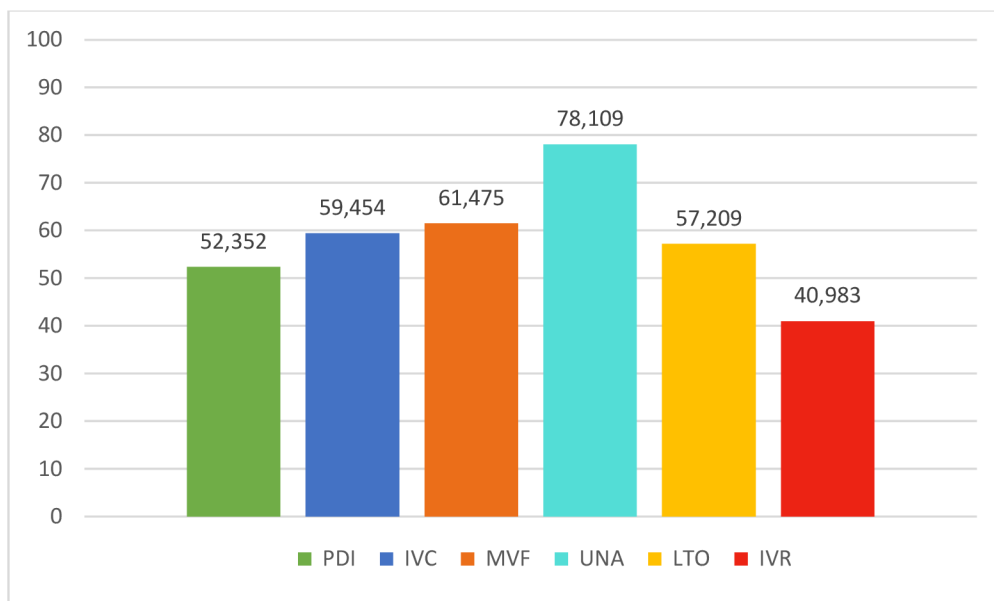
V posledním grafu 9 (Graf 9: Průměrné hodnocení dimenze IVR), který se váže k hodnocením jednotlivých odpovědí k položkám daných dimenzí, můžeme pozorovat hodnocení dimenze požitkářství vs. zdrženlivost, tedy IVR. Největší rozdíl v indexu můžeme

pozorovat u položek 12 a 28. Položka 12 má více zdrženlivý kontext pro společnost, jelikož se ptá na otázku restriktivnosti a liberálnosti společenských norem v české společnosti. Naopak u položky 28 můžeme pozorovat vysoký příklon k požitkářské společnosti. Tato položka se ptala na význam přátel v životech respondentů, kteří uvedli, že přátele jsou pro ně významnou součástí jejich životů

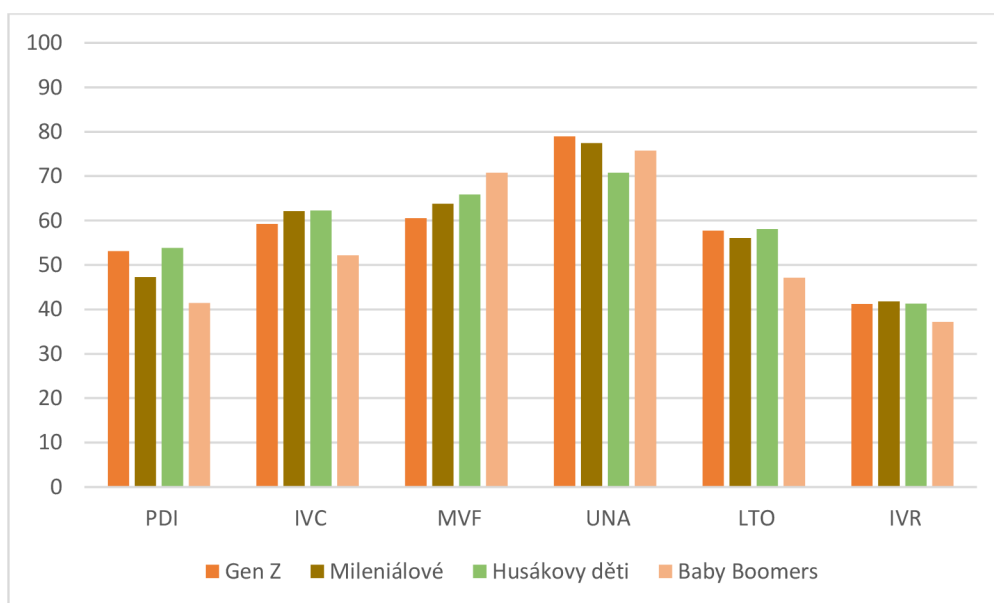
Graf 9: Průměrné hodnocení dimenze IVR

V následujícím grafu 10 (Graf 10: Rozdělení české společnosti dle kulturních dimenzí Geerta Hofstedeho) můžeme vidět plné rozdělení české společnosti dle kulturních dimenzí na základě aritmetického průměru jednotlivých indexů k dané dimenzi, který si více popíšeme v kapitole 9.1.

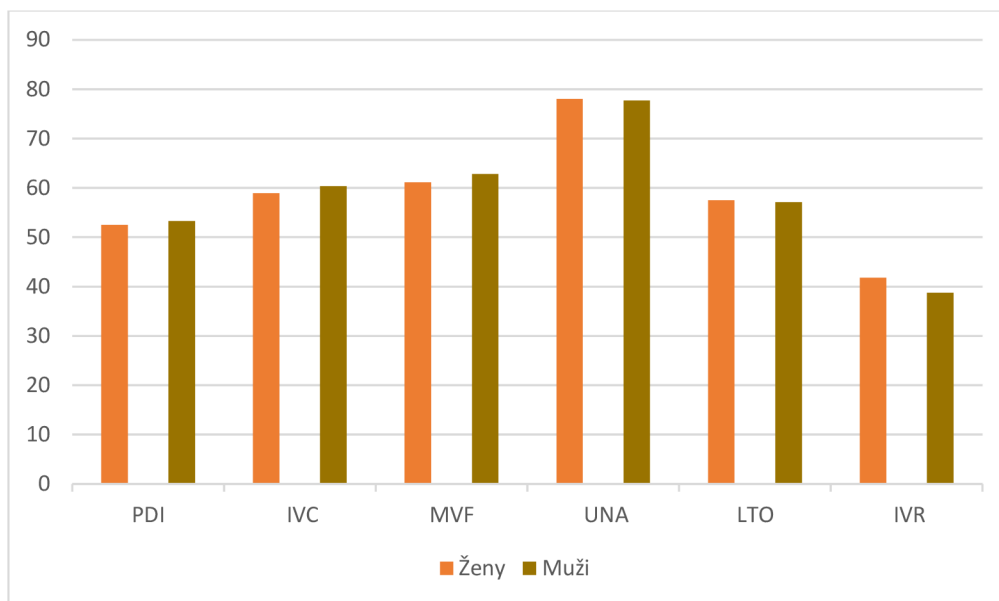

Graf 10: Rozdělení české společnosti dle kulturních dimenzí Geerta Hofstedeho

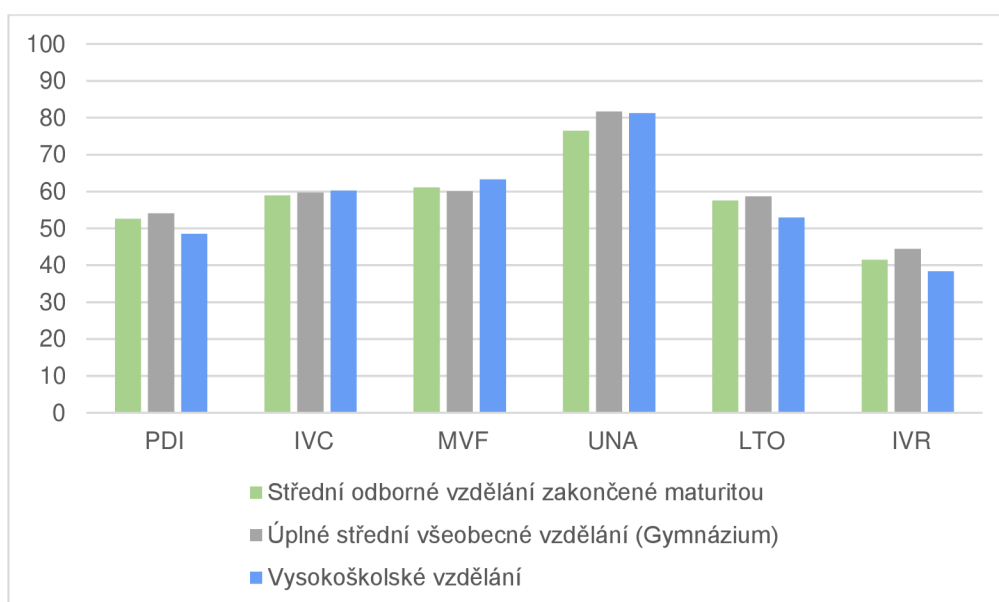
V následujících grafech 11–14 můžeme vidět rozdělení dimenzí na základě demografických údajů. Jednotlivé interpretace analýz těchto grafů jsou součástí kapitol 9.2.1 až 9.2.4.

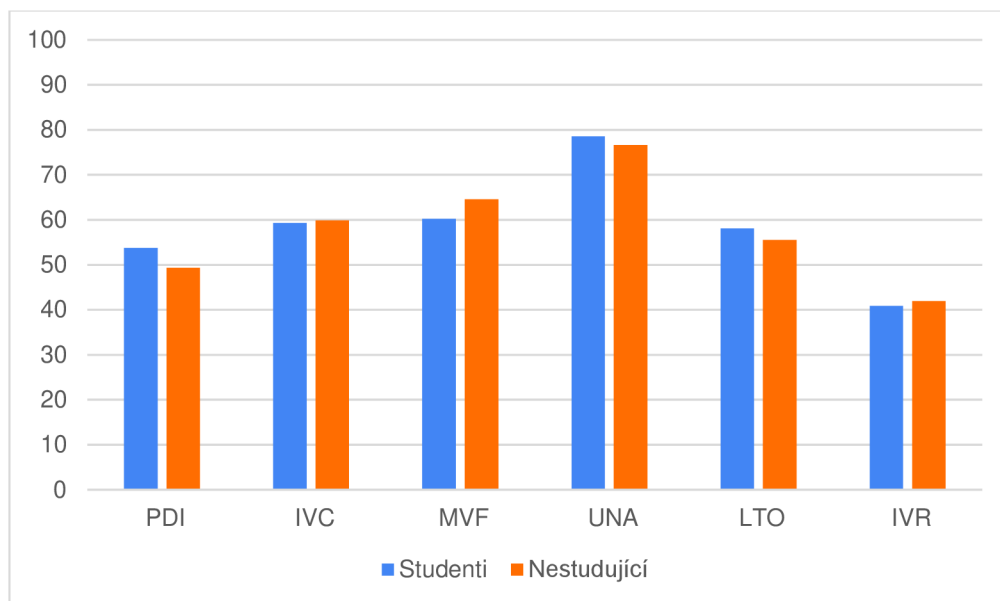
Graf 11: Rozdělení generací dle kulturních dimenzí

Graf 12: Rozdělení pohlaví dle kulturních dimenzí

Graf 13: Rozdělení dle nejvyššího dosaženého vzdělání do kulturních dimenzí

Graf 14: Rozdělení studujících a nestudujících dle kulturních dimenzí

Výsledky demografického údaje nejvyššího dosaženého vzdělání jsme pro lepší přehlednost redukovali na tři nejčastější odpovědi, tedy do kategorií: střední odborné vzdělání zakončené maturitou, úplné střední všeobecné vzdělání a vysokoškolské vzdělání.

9 Hlavní výstupy z celé analýzy

Na základě analýzy našich dat můžeme nyní přistoupit k hlavním výstupům našeho výzkumu. Na základě grafů 4–14 můžeme zjištění sumarizovat vyřešením našich dvou základních problémů:

9.1 Jaké jsou proporce Hofstedeho jednotlivých kulturních dimenzí v české společnosti?

Z grafu 10 je patrné následující rozdělení české společnosti dle kulturních dimenzí Geerta Hofstedeho. Česká společnost měla index PDI 52,35, což nám na základě našeho výpočtu říká, že je na pomezí vzdálenosti moci, není vyhraněná ani jedním směrem. Index IVC nám vyšel s hodnotou 59,45, tudíž toto znamená, že je česká společnost spíše individualistickou, než kolektivistickou. Další dimenzí byla MVF, která měla index 64,47 což znamená vyšší příklon k femininní společnosti. Index UNA vyšel s nevyhraněnější hodnotou, a to 78,1, tento faktor tedy znamená, že česká společnost se vůbec nevyhýbá nejistotě. Předposlední dimenzí byla LTO, které vyšel index 57,2. Tento index nám říká, že se česká společnost spíše soustředí na krátkodobější plnění cílů, než na dlouhodobé. Poslední kulturní dimenzí byla IVR, která měla také poměrně vyhraněný index, který měl hodnotu 40,98. To nám říká, že česká společnost je společností více požitkářskou než zdrženlivou.

9.2 Vyskytují se mezi respondenty určitých demografických kategorií skupiny, mezi kterými jsou statisticky významné rozdíly?

Při analýze výsledků jsme si mohli všimnout, že mezi výsledky demografických kategorií se nacházejí některé skupiny, mezi kterými jsou významné statistické rozdíly v zaznamenaných odpovědích.

9.2.1 Statisticky významné generační rozdíly

Nejvýznamnější statistické rozdíly se nacházely u generačního rozdělení dle kulturních dimenzí. V grafu 11 můžeme pozorovat následující rozdíly. Největší statisticky významné rozdíly jsou mezi generacemi Gen Z a Baby Boomers. Na grafu můžeme vidět rozdíly v indexech PDI, kde pro Gen Z je index roven 59,12 a pro Baby Boomers je roven pouze 41,43. Tudíž Baby Boomers jsou spíše závislí na autoritě, než Gen Z. Baby Boomers také oproti Gen Z jsou více kolektivisticky zaměřeni než Mileniálové a Husákovy děti, rozdíly mezi indexy jsou až 9 bodů. Baby Boomers jsou více zaměřeni na dlouhodobou orientaci oproti ostatním generacím, kde rozdíl indexů opět dosahuje až 10 bodů. Tento fakt v rozdílech můžeme

připisovat tomu, že generace Baby Boomers žila větší část svého života v autoritářském režimu komunismu. Pro autoritářské země jsou pak tyto indexy podobné. Naopak oproti tomu v dimenzi UNA je významný rozdíl mezi Husákovými dětmi a ostatními generacemi, kdy jsou Husákovy děti méně nakloněny vyhýbání se nejistotě. Dalším významným statistickým rozdílem je dimenze MVF, kde méně femininně zaměřených výsledků dosáhla Gen Z oproti právě Baby Boomers.

9.2.2 Statisticky významné rozdíly v pohlaví

V tomto porovnání jsme nenašli žádné významné statistické rozdíly mezi výsledky od mužů a mezi výsledky od žen. Na grafu 12 můžeme sledovat jednotlivé dimenze. Všechny dimenze spolu korelují maximálně o 2 body. Co by se dalo však považovat za zajímavý výsledek, je to, že mužské výsledky u dimenze IVR jsou o 3 body nižší, což značí, že jsou muži trochu více požitkáři než ženy.

9.2.3 Statisticky významné rozdíly v nejvyšším dosaženém vzdělání

Jak již bylo výše zmíněno, výsledky jsme redukovali pro naši lepší orientaci v nich na tři nejpočetnější kategorie odpovědí. Na grafu 13 můžeme sledovat následující statistické rozdíly. V rámci dimenze PDI můžeme pozorovat vyšší index vzdálenosti moci u vysokoškolsky vzdělaných respondentů. Dimenze IVC spolu koreluje s maximální odlišností 1 bod. To samé platí i u dimenze MVF, kde ale je u vysokoškolsky vzdělaných respondentů nižší index maskulinity. Statistický rozdíl můžeme pozorovat v následující dimenzi UNA, kde respondenti se středním odborným vzděláním zakončeným maturitou se o pár bodů více vyhýbají nejistotě než ostatní dvě kategorie. U dimenze LTO můžeme pozorovat rozdíl mezi vysokoškolsky vzdělanými respondenty, kteří se zaměřují o 5 bodů více na dlouhodobou orientaci, než ostatní dvě kategorie. U dimenze IVR byli vysokoškolsky vzdělaní respondenti větší požitkáři, než respondenti s úplným středním všeobecným vzděláním, kde rozdíl byl 6 bodů.

9.2.4 Statisticky významné rozdíly mezi studujícími a nestudujícími

Poslední demografickou kategorií, ve které jsme zkoumali významné statistické metody, je kategorie studujících a nestudujících respondentů. Rozdíly můžeme pozorovat na grafu 14. Nestudující měli index PDI o 4 body nižší oproti studentům, kteří naopak měli index MVF nižší právě o 4 body, tudíž jsou studenti trochu více maskulinní než nestudující. U dimenzí IVC, UNA a IVR nemůžeme hovořit o významných statistických rozdílech, jelikož rozdíly

v indexech nepřesáhly ani 2 body. V rámci dimenze LTO můžeme konstatovat, že studenti jsou spíše krátkodobě zaměřeni než nestudující. Zde byl rozdíl v indexech 2,5 bodu.

9.3 Shrnutí výsledů z analýzy

Na základě analýzy dat z dotazníkového šetření týkajícího se kulturních dimenzí v české společnosti jsme získali zajímavé poznatky o preferencích a rozdílech mezi různými demografickými skupinami.

Začneme s proporcemi jednotlivých kulturních dimenzí v české společnosti, které jsme získali na základě Hofstedeho teorie. Výsledky ukázaly, že česká společnost je na pomezí vzdálenosti moci, což naznačuje určitou rovnost ve vztazích mezi lidmi. Taktéž se ukázalo, že je spíše individualistická než kolektivistická, s vyšším příklonem k femininní společnosti a s nízkou mírou vyhýbání se nejistotě. Česká společnost je spíše orientována na krátkodobé plnění cílů a vykazuje tendenci k požitkářství.

Dále pokračujeme analýzou významných rozdílů mezi demografickými kategoriemi. Mezi generacemi jsme zaznamenali významné rozdíly, zejména mezi Generací Z a Baby Boomers. Baby Boomers prokazují větší závislost na autoritě a jsou více kolektivisticky zaměřeni než Generace Z. Zároveň je u Baby Boomers vyšší tendence k dlouhodobé orientaci, což může být ovlivněno jejich životem za komunistického režimu. Významné rozdíly jsme pozorovali i v dimenzi maskulinity versus feminity mezi různými generacemi.

Mezi pohlavími jsme nenašli významné statistické rozdíly v preferencích kulturních dimenzí. Avšak muži vykazovali mírně vyšší sklon k požitkářství než ženy.

Další analýza se zaměřila na vzdělání respondentů. Vysokoškolsky vzdělaní respondenti projeví výraznější tendence k vzdálenosti moci a dlouhodobé orientaci než ostatní skupiny. Naopak respondenti se středním odborným vzděláním prokázali vyšší míru vyhýbání se nejistotě. Studenti se ukázali být více orientovaní na krátkodobé cíle než nestudující.

Závěrem lze konstatovat, že výsledky naší analýzy poskytují užitečné poznatky o kulturních preferencích v české společnosti a ukazují na významné rozdíly mezi různými demografickými skupinami.

ZÁVĚR

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo rozdělit českou společnost dle kulturních dimenzí Geerta Hofstedeho. V této bakalářské práci jsme se zabývali analýzou kulturních dimenzí v české společnosti podle Hofstedeho teorie. Cílem práce bylo prozkoumat a porozumět kulturním vzorcům a preferencím v české společnosti a identifikovat případné statisticky významné rozdíly mezi různými demografickými skupinami obyvatelstva.

Teoretická část práce nám poskytla základní povědomí o pojmu kultura a jeho historickém vývoji, stejně jako o konceptu kulturních dimenzí dle Hofstedeho teorie. Podrobně jsme rozebrali jednotlivé dimenze, jako je vzdálenost moci, individualismus vs. kolektivismus, maskulinita vs. feminita, vyhýbání se nejistotě, dlouhodobá vs. krátkodobá orientace a požitkářství vs. zdrženlivost. Tato teoretická část poskytla základní rámec pro naše další empirické zkoumání.

Empirická část práce se zaměřila na kvantitativní výzkum provedený pomocí dotazníkového šetření. Prostřednictvím analýzy dat jsme identifikovali proporce jednotlivých kulturních dimenzí v české společnosti a provedli jsme statistické testy, které nám umožnily zkoumat případné rozdíly mezi různými demografickými skupinami respondentů. Na základě těchto analýz jsme vyvodili několik závěrů.

Z našeho výzkumu vyplývá, že v české společnosti je dominantní dimenzí nevyhýbání se nejistotě, následovanou dimenzí feminity a požitkářství. Zároveň jsme identifikovali statisticky významné rozdíly mezi různými demografickými skupinami, což nám poskytuje cenné poznatky o různých kulturních preferencích v české společnosti.

Tato práce může přinést učitelům cenné informace a poznatky, které mohou významně přispět k jejich profesnímu rozvoji a efektivnější práci ve třídě. Porozumění kulturní různorodosti je klíčové pro úspěšné vedení třídy a podporu inkluzivního vzdělávacího prostředí. Díky analýze kulturních dimenzí v české společnosti, kterou tato práce nabízí, budou učitelé lépe informováni o preferencích a potřebách svých žáků. Toto porozumění může sloužit jako základ pro přizpůsobení výukových strategií a metod tak, aby lépe odpovídaly kulturním preferencím různých skupin žáků. Kromě toho může tato práce posloužit jako nástroj pro rozvoj interkulturní kompetence učitelů, což je klíčový faktor pro úspěšnou mezikulturní komunikaci a práci s různorodými kulturními skupinami. Podpora interkulturního porozumění a respektu ve třídě je nejen důležitá pro úspěšné vzdělávání, ale také přispívá k vytvoření inkluzivnějšího a podpůrnějšího prostředí pro všechny žáky.

POUŽITÁ LITERATURA

Knihy:

D'ANDRADE, Roy G., 1995. *The Development of Cognitive Anthropology*. 1995. Cambridge University Press. ISBN 9781139166645.

DURKHEIM, Émile, 2002. *Elementární formy náboženského života: systém totemismu v Austrálii*. Praha: Oikoymenh. Oikúmené (OIKOYMENH). ISBN 80-729-8056-4.

GAVORA, Peter, 2010. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2., rozš. české vyd. Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-185-0.

GEERTZ, Clifford, 2000. *Interpretace kultur: vybrané eseje*. Praha: Sociologické nakladatelství. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-858-5089-3.

GEIST, Bohumil, 1993. *Sociologický slovník*. 1. Praha: Victoria Publishing. ISBN 80-856-0528-7.

HRABÁKOVÁ, Ludka, 2013. *Úvod do kulturní antropologie* [online]. Liberec: Technická univerzita v Liberci [cit. 2023-10-24]. ISBN 978-80-7494-001-9.

HRONÍKOVÁ, Linda. Kulturní evoluce a antropologové: Morgan, Tylor, Frazer. In: OVČÁČKOVÁ, Lenka. *O původu kultury*. 1 vyd. Praha: Academia, 2017, s. 107-126. Galileo, sv. 68. ISBN 978-80-200-2751-1

CHRÁSKA, Miroslav, 2016. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.

PETRUSEK, Miloslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ, 1996. *Velký sociologický slovník*. 1. Praha: Karolinum. ISBN 80-718-4311-3.

SOUKUP, Václav, 2000. *Přehled antropologických teorií kultury*. Praha: Portál. ISBN 80-717-8328-5.

SOUKUP, Václav, 2004. *Dějiny antropologie: (encyklopedický přehled dějin fyzické antropologie, paleoantropologie, sociální a kulturní antropologie)*. 1. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0337-3.

SOUKUP, Václav, 2011. *Antropologie: teorie člověka a kultury* [online]. Praha: Portál [cit. 2023-7-24]. ISBN ISBN978-80-7367-432-8.

TRIANDIS, Harry C., 1994. *Culture and Social Behavior*. 1994. New York: Mcgraw Hill. ISBN 9780070651104.

URBAN, Lukáš, 2022. *Sociologie: klíčová témata a pojmy*. 2., doplněné a aktualizované vydání. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-3056-6.

Internetové zdroje:

Architecture in the Anthropocene: The Notre-Dame de Paris Fire and the 'Force' of 'Culture', 2021. KRASMANN, Susanne. *Anthropocenes - Human, Inhuman, Posthuman* [online]. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.anthropocenes.net/article/id/929/>

Critique of Hofstede's theory. WEIL, Nolan. *Libre Texts SOcial Science* [online]. [cit. 2024-03-30]. Dostupné z: [https://socialsci.libretexts.org/Bookshelves/Anthropology/Cultural Anthropology/Speaking of Culture \(Weil\)/06%3A Beliefs%2C Values%2C and Cultural Universals/6.03 %3A Critique of Hofstede%E2%80%99s theory](https://socialsci.libretexts.org/Bookshelves/Anthropology/Cultural%20Anthropology/Speaking%20of%20Culture%20(Weil)/06%3A%20Beliefs%2C%20Values%2C%20and%20Cultural%20Universals/6.03%3A%20Critique%20of%20Hofstede%E2%80%99s%20theory)

Culture, 2024. *Cambridge Dictionary* [online]. [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/culture>

Hofstede, G. (2011). Dimensionalizing Cultures: The Hofstede Model in Context. *Online Readings in Psychology and Culture*, 2(1). <https://doi.org/10.9707/2307-0919.1014>

HOFSTEDE, Geert, Gert Jan HOFSTEDE a Michael MINKOV, 2010. *Cultures and Organizations Software of the Mind Intercultural Cooperation and Its Importance for Survival* [online]. 3. The McGraw-Hill Companies [cit. 2024-03-11]. ISBN 978-0-07-

177015-6. Dostupné z: [https://e-
edu.nbu.bg/pluginfile.php/900222/mod_resource/content/1/G.Hofstede G.J.Hofstede
_M.Minkov%20-%20Cultures%20and%20Organizations%20-
%20Software%20of%20the%20Mind%203rd%20edition%202010.pdf](https://e-
edu.nbu.bg/pluginfile.php/900222/mod_resource/content/1/G.Hofstede_G.J.Hofstede
_M.Minkov%20-%20Cultures%20and%20Organizations%20-
%20Software%20of%20the%20Mind%203rd%20edition%202010.pdf)

CHANCHANI, Shalin a Paul THEIVANANTHAMPILLAI, 2009. Typologies of Culture. In: SSRN Electronic Journal [online]. s. 7 - 15 [cit. 2024-03-14]. ISBN 10.2139/ssrn.1441609. ISSN 1556-5068. Dostupné z: doi:10.2139/ssrn.1441609

JANDOUREK, Jan, 2012. *Slovník sociologických pojmů* [online]. 1. Grada [cit. 2024-03-11]. ISBN 978-80-247-7613-2. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/slovník-sociologických-pojmu-1731630/>

KITAYAMA, Shinobu a Dov COHEN, ed., 2007. *Handbook of Cultural Psychology* [online]. 1. New York: The Guilford Press [cit. 2024-03-11]. ISBN 978-1-59385-444-7. Dostupné z: <https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/PPP100/%CE%92%CE%B9%CE%B2%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B1/Kitayama%20Cohen%20%282007%29%20Handbook%20of%20cultural%20psychology.pdf>

MINKOV, Michael a Anneli KAASA, 2022. Do dimensions of culture exist objectively? A validation of the revised Minkov-Hofstede model of culture with World Values Survey items and scores for 102 countries. In: *Elsevier* [online]. s. 1 - 17 [cit. 2024-03-30]. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.1016/j.intman.2022.100971>

Populace podle věkových skupin a vzdělání v letech 2010 a 2019 [online], 2020. [cit. 2024-04-10]. Dostupné z: <chrome-extension://efaidnbnmnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.czso.cz/documents/10180/151439704/30000420k03.pdf/88c78c65-af8f-443b-8245-626e4e9cdb26?version=1.1>

Práce, jídlo, peníze a vztahy Návod na použití generací, 2018. *Forbes Speciál* [online]. [cit. 2024-04-09]. Dostupné z: <https://generace.forbes.cz/tabulka/>

SHWEDER, Richard A., 1990. Cultural psychology – what is it? In: *Cultural psychology – what is it?* [online]. 1990. Cambridge University Press, s. 24-28 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.indigenoupsych.org/Members/Shweder,%20Richard%20A/1990--Cultural%20Psychology%20-%20What%20is%20it.pdf>

SCHEIN, Edgar H., 2004. *Organizational Culture and Leadership* [online]. 3. San Francisco: Jossey-Bass A Wiley Imprint [cit. 2024-03-14]. ISBN 0-7879-6845-5. Dostupné z: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://www.untag-smd.ac.id/files/Perpustakaan_Digital_2/ORGANIZATIONAL%20CULTURE%20Organizational%20Culture%20and%20Leadership,%203rd%20Edition.pdf

Snowball Sampling, 2010. *Oregon State University* [online]. [cit. 2024-04-04]. Dostupné z: <https://research.oregonstate.edu/irb/policies-and-guidance-investigators/guidance/snowball-sampling>

SOUKUP, Václav, 2018. In: *Antropologie: teorie, koncepty, osobnosti* [online]. Červený Kostelec: Pavel Mervart, s. 214-215 [cit. 2024-03-10]. Antropos (Pavel Mervart). ISBN978-80-7465-355-1. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/1423/podzim2008/SAN301/um/Soukup_-_antropologove_o_kulture.pdf

The four elementary forms of sociality: Framework for a unified theory of social relations, 1992. *Psychological Review* [online]. 99(4), 689-723 [cit. 2024-03-14]. ISSN 0033-295X. Dostupné z: doi:10.1037//0033-295X.99.4.689

TROMPENAARS, Fons, 1997. *Riding the Waves of Culture Understanding Cultural Diversity in Business* [online]. 2. London: Nicholas Brealey Publishing [cit. 2024-03-14]. ISBN 1857881761. Dostupné z: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://www.untag-smd.ac.id/files/Perpustakaan_Digital_2/ORGANIZATIONAL%20CULTURE%20Organizational%20Culture%20and%20Leadership,%203rd%20Edition.pdf

extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://ocan.yasar.edu.tr/wp-
content/uploads/2013/09/Riding-the-waves_Part-1.pdfCulture, 2024. *Cambridge
Dictionary* [online]. [cit. 2024-03-10]. Dostupné z:
<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/culture>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1	Stažený soupis z online prostředí	40
Obr. 2	Upravený soubor připravený k další analýze	41

SEZNAM TABULEK

Tab. 1	Charakteristiky kultur dle indexu dimenze vzdálenosti moci	18
Tab. 2	Charakteristika dimenze kolektivistických a individualistických kultur	20
Tab. 3	Charakteristika dimenze maskuliních a femininích kultur	21
Tab. 4	Charakteristika kultur na základě dimenze vyhýbání se nejistotě	22
Tab. 5	Charakteristika dimenze dlouhodobě a krátkodobě orientovaných kultur	23
Tab. 6	Charakteristika dimenze požitkářských a zdrženlivých kultur	25
Tab. 7	Zhodnocení jednotlivých typologií kultur	29
Tab. 8	Dotazníkové položky vzdálenost moci – PDI	37
Tab. 9	Dotazníkové položky individualismu vs. kolektivismus – IVC	38
Tab. 10	Dotazníkové položky maskulinita vs. feminita – MVF	38
Tab. 11	Dotazníkové položky vyhýbání se nejistotě – UNA	38
Tab. 12	Dotazníkové položky dlouhodobá orientace – LTO	39
Tab. 13	Dotazníkové položky požitkářství vs. zdrženlivost – IVR	39

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1	Pohlaví respondentů	42
Graf 2	Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů	42
Graf 3	Rozdělení respondentů dle generací	42
Graf 4	Průměrné hodnocení dimenze PDI	43
Graf 5	Průměrné hodnocení dimenze IVC	43
Graf 6	Průměrné hodnocení dimenze MVF	44
Graf 7	Průměrné hodnocení dimenze UNA	44
Graf 8	Průměrné hodnocení dimenze LTO	45
Graf 9	Průměrné hodnocení dimenze IVR	45
Graf 10	Rozdělení české společnosti dle kulturních dimenzí Geerta Hofstedeho	46
Graf 11	Rozdělení generací dle kulturních dimenzí	46
Graf 12	Rozdělení pohlaví dle kulturních dimenzí	47
Graf 13	Rozdělení dle nejvyššího dosaženého vzdělání do kulturních dimenzí	47
Graf 14	Rozdělení studujících a nestudujících dle kulturních dimenzí	48

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha1:

Dotazník k bakalářské práci: "Rozdělení české společnosti dle kulturních dimenzí Geerta Hofstedeho"

Vážené respondentky, vážení respondenti,
obracím se na Vás s žádostí o vyplnění dotazníku, který je součástí výzkumu v rámci mé bakalářské práce na téma "Rozdělení české společnosti dle kulturních dimenzí Geerta Hofstedeho". Po zadání 4 demografických údajů se v dotazníku setkáte s 24 položkami formou výroků, které budete hodnotit na škálách 1 - 7, v závislosti na tom, ke kterému z nich se názorově více přikláníte.

Rád bych Vás touto cestou poprosil o uvedení Vašich pravdivých údajů a upřímných postojů k daným výrokům. Účast ve výzkumu je anonymní a dobrovolná.

Děkuji Vám za Váš čas

S přáním pěkného dne

Ondřej Kněžour, student 3. ročníku bakalářského programu Společenské vědy a anglický jazyk se zaměřením na vzdělávání, Univerzity Palackého v Olomouci.

ondrejknenezour@gmail.com [Přepnout účet](#)

 Není sdíleno

* Označuje povinnou otázku

Jaký je Váš věk? (napíšte číslem) *

Vaše odpověď

Jaké je Vaše pohlaví *

- Muž
- Žena
- Jiné: _____

Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? *

- Základní vzdělání
- Střední odborné vzdělání zakončené výučním listem
- Střední odborné vzdělání zakončené maturitou
- Úplné střední všeobecné vzdělání (Gymnázium)
- Vyšší odborné vzdělání
- Vysokoškolské vzdělání

Studujete? *

- Ano
- Ne

[Další](#)

[Vymazat formulář](#)

Na škále 1 - 7 zaznačte, k jakému ze dvou výroků se názorově více přikláníte.

K jakému z těchto dvou výroků se názorově více přikláníte? *

	1	2	3	4	5	6	7	
Rodiče po mně vyžadovali maximální poslušnost	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Rodiče se ke mně chovali jako k rovnocennému členovi rodiny

K jakému z těchto dvou výroků se názorově více přikláníte? *

	1	2	3	4	5	6	7	
Během mého vzdělání byla pozornost věnována zejména k získávání kompetencí a dovedností	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Během mého vzdělávání byla pozornost věnována zejména tomu, jak se správně učit

K jakému z těchto dvou výroků se názorově více přikláníte? *

	1	2	3	4	5	6	7	
Homosexualita je pro mne ve společnosti akceptovatelnou součástí	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Homosexualitu považuji za hrozbu pro naši společnost

K jakému z těchto dvou výroků se názorově více přikláníte? *

	1	2	3	4	5	6	7	
Co je odlišné a cizí, považuji za nebezpečné	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Co je odlišné a cizí, považuji za zajímavé

K jakému z těchto dvou výroků se názorově více přikláníte? *

1 2 3 4 5 6 7

Stáří je podle mého
názoru obdobím štěstí

Stáří je podle mého názoru
obdobím neštěstí

K jakému z těchto dvou výroků se názorově více přikláníte? *

1 2 3 4 5 6 7

Při rozhodování kladu důraz
na znalosti a své vzdělání

Rozhoduji se na
základě „selského
rozumu“

K jakému z těchto dvou výroků se názorově více přikláníte? *

1 2 3 4 5 6 7

Když se na mě usměje na
ulici cizí člověk, tak to
považuji za normální

Když se na mě usměje na
ulici cizí člověk, tak to
považuji za podezřelé

K jakému z těchto dvou výroků se názorově více přikláníte? *

1 2 3 4 5 6 7

V ČR máme velmi striktní
sexuální normy

V ČR jsou sexuální
normy liberální

K jakému z těchto dvou výroků se názorově více přikláníte? *

1 2 3 4 5 6 7

Myslím si, že učitelé by měli mít odpovědi na všechny otázky

Myslím si, že učitel má právo na to přiznat neznalost odpovědi

K jakému z těchto dvou výroků se názorově více přikláníte? *

1 2 3 4 5 6 7

V ČR je prioritizováno zejména vzdělání na vysokých školách

V ČR je prioritizováno zejména vzdělání na středních školách

K jakému z těchto dvou výroků se názorově více přikláníte? *

1 2 3 4 5 6 7

V ČR mají mocní lidé speciální privilegia

V ČR mají všichni lidé rovnocenná práva

K jakému z těchto dvou výroků se názorově více přikláníte? *

1 2 3 4 5 6 7

Jako podřízený očekávám, že budu ve své práci veden a kontrolován svým nadřízeným.

Jako podřízený očekávám, že se mnou budou všechna rozhodnutí, včetně vedoucí úrovně, týmově konzultována.

K jakému z těchto dvou výroků se názorově více přikláníte? *

	1	2	3	4	5	6	7	
Mé názory se často shodují s názory většinové společnosti	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Vždy mám svůj vlastní názor a nebojím se jej vyjádřit, i když se často liší

K jakému z těchto dvou výroků se názorově více přikláníte? *

	1	2	3	4	5	6	7	
Jsem vlastenec a hrdý na svou sounáležitost ke svému národu	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Jsem spíše autonomní člověk a má národnost pro mne není klíčová

K jakému z těchto dvou výroků se názorově více přikláníte? *

	1	2	3	4	5	6	7	
Jako student/žák jsem se vyjadřoval spíše podle většinového názoru spolužáků	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Jako student/žák jsem se vyjadřoval nezávisle na mé třídě

K jakému z těchto dvou výroků se názorově více přikláníte? *

	1	2	3	4	5	6	7	
Neúspěch ve škole považuji za selhání a ostudu	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Neúspěch ve škole nepovažuji za selhání, ale jako cestu k lepšímu výsledku

K jakému z těchto dvou výroků se názorově více přikláníte? *

	1	2	3	4	5	6	7	
Ve škole jsme hráli soutěživé sporty	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Soutěživé sporty jsme hráli mimo školu

K jakému z těchto dvou výroků se názorově více přikláníte? *

	1	2	3	4	5	6	7	
Život v mé rodině je pro mne stresující	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Život v mé rodině je pohodový

K jakému z těchto dvou výroků se názorově více přikláníte? *

	1	2	3	4	5	6	7	
V ČR považuji zobrazování mužské nahoty za větší tabu, než zobrazování ženské nahoty	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	V ČR máme stejné normy pro zobrazování mužské i ženské nahoty

K jakému z těchto dvou výroků se názorově více přikláníte? *

	1	2	3	4	5	6	7	
Přítomnost příslušníka odlišné etnické skupiny od mé vlastní mi je nepříjemná	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Přijde mi zajímavé být v přítomnosti příslušníka jiné etnické skupiny, než jsem já sám

K jakému z těchto dvou výroků se názorově více přikláníte? *

	1	2	3	4	5	6	7	
Jsem šetrný a rozvážený při zacházení s financemi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Finance si užívám a nesoustředím se na spoření

K jakému z těchto dvou výroků se názorově více přikláníte? *

	1	2	3	4	5	6	7	
Ve škole jsem dosahoval lepších výsledků v přírodních vědách, než ostatní	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Ve škole jsem dosahoval lepších výsledků v humanitních vědách, než ostatní

K jakému z těchto dvou výroků se názorově více přikláníte? *

	1	2	3	4	5	6	7	
Jsem spíše optimistický člověk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Jsem spíše pesimistický člověk

K jakému z těchto dvou výroků se názorově více přikláníte? *

	1	2	3	4	5	6	7	
Přátelé považuji za důležitou součást mého života	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Přátelé nejsou podstatnou součástí mého života

Zpět

Další

Vymazat formulář

Dotazník k bakalářské práci: "Rozdělení české společnosti dle kulturních dimenzí Geerta Hofstedeho"

ondrejknězour@gmail.com [Přepnout účet](#)

Není sdíleno

* Označuje povinnou otázku

Validita odpovědi a poděkování

Vážená respondentko, vážený respondente,
velice si vážím Vašeho času, který jste věnoval/a k vyplnění mého dotazníku. Za případné sdílení mezi Vaše kolegy a známé budu nesmírně vděčný.

Děkuji

Ondřej Knězour

Jsem občanem České republiky a na otázky jsem odpověděl pravdivě a upřímně, *
a souhlasím s jejich zahrnutím do výzkumu.

Ano

Ne

Zpět

Odeslat

Vymazat formulář

Jméno a příjmení:	Ondřej Kněžour
Katedra nebo ústav:	Katedra společenských věd
Vedoucí práce:	Mgr. Markéta Šemberová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2024

Název práce:	Rozdělení české společnosti dle kulturních dimenzí Geerta Hofstedeho
Název v angličtině:	Division of Czech society according to Geert Hofstede's cultural dimensions
Anotace práce:	Tato bakalářská práce se zabývá analýzou kulturních dimenzí v české společnosti s využitím Hofstedeho teorie. První část práce se zaměřuje na teoretické základy pojmu kultura a jeho historický vývoj, stejně jako na definici kulturních dimenzí dle Hofstedeho. Druhá část práce popisuje empirickou část výzkumu, který byl proveden pomocí dotazníkového šetření. Cílem výzkumu bylo získat data o preferencích kulturních dimenzí respondentů v české společnosti a analyzovat případné rozdíly mezi různými demografickými skupinami. Na základě analýzy dat byly identifikovány dominantní kulturní dimenze v české společnosti a objevení existujících rozdílů mezi demografickými skupinami. Závěr práce shrnuje hlavní závěry a implikace získaných výsledků a zdůrazňuje důležitost porozumění kulturním dimenzím pro efektivní mezilidskou komunikaci a spolupráci v multikulturní společnosti.
Klíčová slova:	Kultura, dimenze, kulturní dimenze, Geert Hofstede, kulturní typologie
Anotace v angličtině:	This bachelor thesis deals with the analysis of cultural dimensions in Czech society using Hofstede's theory. The first part of the thesis focuses on the theoretical foundations of the concept of culture and its historical development, as well as the definition of cultural dimensions according to Hofstede. The second part of the thesis describes the empirical part of the research, which was conducted using a questionnaire survey. The aim of the research was to obtain data on the preferences of cultural dimensions of respondents in Czech society and to analyse possible differences between different demographic groups. Based on the data analysis, the dominant cultural dimensions in Czech society were identified and the existing differences between demographic groups were discovered. The paper concludes by summarizing the main conclusions and implications of the obtained results and emphasizes the

	importance of understanding cultural dimensions for effective interpersonal communication and cooperation in a multicultural society.
Klíčová slova v angličtině:	Culture, Dimension, Cultural dimension, Geert Hofstede, Cultural typologies
Přílohy vázané v práci:	
Rozsah práce:	74 stran
Jazyk práce:	Český jazyk